

LA SITUACIÓ DELS EQUIPAMENTS COL·LECTIUS A
BARCELONA I LA SEVA RODALIA

Wino Pinnaud

Desembre 1974

L'objectiu d'aquest treball es la descripció de les dotacions dels principals equipaments col·lectius a Barcelona i als municipis de la seva rodalia. El tractament està cenyit als equipaments que tenen un àmbit de prestació igual o inferior al districte. Es a dir, aquells que per a garantir la qualitat del servei han d'estar localitzats a prop del domicili dels consumidors, com per exemple l'escola o l'assistència sanitària. Els equipaments de jerarquia superior, els d'àmbit metropolità o regional, com els aeroports o els cementiris, no son objecte de tractament.

Quan a l'àmbit territorial, ha estat triat el delimitat pel continuu urbà barcelonés, que hem considerat format pels termes municipals de Barcelona, Sant Adrià de Besòs, Sta. Coloma de Gramanet, Badalona, l'Hospitalet de Llobregat, Cornellà, Esplugues, i Sant Just.

El tipus d'equipament a estudiar exigeix, per al cas de Barcelona, l'ús de subdivisions territorials. Aquesta exigència és especialment difícil de satisfer doncs molt sovint les fonts d'informació existents no suministren detall a nivell submunicipal.

A més, com es podrà apreciar, no hi ha una única subdivisió municipal. En aquest treball s'en fan servir quatre de diferents, seguint les fonts d'informació de cada equipament. Això fa que les comparacions entre la situació de diferents equipaments siguin molt dificultoses de fer.

LA SITUACIÓ DELS EQUIPAMENTS COL·LECTIUS A BARCELONA I LA
SEVA RODALIA

Capítol I - EQUIPAMENT ESCOLAR

Capítol II - EQUIPAMENT SANITARI

Capítol III- ESPAIS LLIURES

Capítol IV - EQUIPAMENT ESPORTIU

Capítol V - INFRAESTRUCTURA URBANA

Capítol VI - CONSIDERACIONS FINALS

I - EQUIPAMENT ESCOLAR

L'anàlisi que farem de l'equipament escolar estarà centrat en l'etapa d'escolaritat obligatòria (6 a 13 anys) i en l'etapa preescolar, doncs son aquests els nivells en que la proximitat de l'escola al domicili -per raons d'accessibilitat, de contacte amb els pares, etc.- resulta decisiva. En els nivells superiors, -batxillerat, formació professional i universitat- aquesta exigència de proximitat va perdent importància i per això no els tractem en aquest treball.

La informació sobre ensenyament a Catalunya és elaborada de manera regular pel Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya i publicada en les "Estadístiques de Enseñanza de Cataluña" la última edició de les quals està referida al curs 1971-72 que es la que farem servir en aquesta part.

PREESCOLAR

Començarem per l'etapa preescolar. L'ensenyament preescolar no té la consideració d'obligatori en l'ordenament jurídic actual (Llei d'Educació), malgrat que tots els pedagogs estan avui d'acord sobre la importància decisiva que l'etapa preescolar té per al futur del nen.

Conseqüència d'aquesta desatenció es la pésima situació de l'ensenyament preescolar a Barcelona que es caracteritza per la baixa taxa d'escolarització. Com pot observar-se en el quadre I-1, de 116.494 nens que hi ha a Barcelona en aquest grup d'edat, només 64.499 estan escolaritzats. Un 55% aproximadament.

El déficit físic, el nombre de nens sense plaça escolar, supera les cinquanta mil places, a Barcelona i passa de 90.000 per el conjunt de l'àrea que considerem.

Caldria que l'ensenyament preescolar tendís a ésser obligatori i general per a tothom, degut a la seva importància pedagògica intrínseca i també per permetre a la mare optar per altres tasques. Però aquesta no és de cap manera la situació actual.

Només hi ha un districte que tingui prous places per a atendre a tota la seva

població de 2 a 5 anys, el 3er., que compren les zones de la Bonanova, Sarrià i Pedralbes, on hi ha més de 11.500 places i una població de 9.500 nens compresos entre els 2 i els 5 anys. Es un districte sobreagrupat al qual van a escola nens d'altres barris. La resta de districtes i de municipis de la rodalia presenten tots situació deficitària. Només el districte quart; el vuitè, i el municipi de St. Just poden considerar-se com a relativament equipats. A tots els altres la taxa d'escolarització (nombre de nens escolaritzats sobre el total de nens de l'edat corresponent) oscil.la entre el 30 y el 50 per cent amb un limit inferior a Sta. Coloma d'un 23%.

Aqui només hem tingut en compte els déficits físics de places i, veritablement, per a evaluar una situació deficitària és prou eloquent, però també hi ha un fort déficit funcional.

Cal dir que l'ensenyament preescolar, perque sigui útil per al nen, ha de ser molt personal i adaptat a cada infant. Això és incompatible amb la massificació. El nombre d'alumnes per metre hauria de ser més baix que en els altres nivells educatius. Dissortadament, la realitat és de que el nombre d'alumnes per aula és en promig a Barcelona de 31 nens per aula, arribant a 46 en les escoles públiques.

Tot això fa pensar que en la majoria dels cassos l'escolarització a nivell de preescolar significa poca cosa més que la simple custòdia dels nens. Els déficits reals, per tant, serien bastant més alts que les ⁹⁰~~50~~.000 places. *en cas d'emendades.*

No cal dir que degut al caire no obligatori i opcional del nivell d'ensenyament preescolar, la provisió de places ha anat a càrreg principalment del sector privat.

ENSENYANÇA GENERAL BASICA

L'ensenyament obligatori, Educació General Bàsica, cobreix el periode que va dels 6 als 13 anys. Normalment es divideix en dues etapes, la primera dels 6 als 10 anys i la segona dels 11 als 13. Com que el procés d'implantació de la

EGB fins als 14 encara no està acabat coexisteixen en el període dels 11 als 13 anys el nou EGB, l'antiga primària, el batxillerat elemental i la formació professional.

a) Déficits físics

Malgrat que en la primera etapa, dels 6 als 10 anys, a Barcelona hi hagi més places que nens en edat escolar, això no vol dir que la situació sigui satisfactòria. Primerament, una part d'aquestes places està ocupada per nens de fora de Barcelona. Les estadístiques no ofereixen informació sobre aquest punt, però el fluxe ha d'ésser important. A més, l'escola és un equipament que ha d'estar situat aprop del domicili i, per tant, a nivell de zones àmplies com són els districtes municipals, cada districte hauria de tenir les places suficients per a poder oferir plaça escolar a tots els nens que hi resideixen. La simple inspecció del quadre I-2 fa veure que estem molt lluny d'aquesta situació. Al districte dotze falten més de quatre mil places escolars en primera etapa de EGB, i al 10 i al 11, ^{després} ^{de Barcelona, en conjunt, més de 6000,} més de mil. Als municipis de la rodalia de Barcelona els déficits també són importants.

En la segona etapa de EGB, dels 11 als 13 anys, la situació ^{escolars} és més deficitària. La majoria de districtes tenen déficits molt forts; el 9, quatre mil places, ~~al~~ al 12, dues mil, i bastants més superen les mil places. El déficit físic per a Barcelona ^{en aquestes etapes} s'estima en unes quatre mil places, però ^{ha d'} ~~pot~~ avaluar-se en més de dotze mil si, com abans, pensem que la situació deficitària d'alguns districtes no pot ésser compensada per la situació excedentària d'alguns altres; a la rodalia el déficit físic arriba a les deu mil places. Previsiblement aquests déficits augmentaràn quan alguns centres deixin d'impartir ensenyament de EGB i es dediquin només al Batxillerat.

Com pot veure's el sector Ponanova, Sarrià, Pedralbes està ^{excedent} sobreagrupat a tots els nivells, més de divuit mil nens d'aquest nivell escolar que viuen a altres districtes de la ciutat s'hi traslladen diàriament originant una irracional i pintoresca comitiva, conseqüència de ^{la} una falta de planejament i d'iniciativa pública. Una inspecció de les xifres del quadre I-²3 permet veure que aquest ma-

teix districte disposa de gairebé un terç de les places de batxillerat elemental de Barcelona.

b) Déficit funcional

Tot i essent els déficits físics importants, sobretot a la comarca, la gravetat del problema educatiu no arrenca tant dels nens que han de quedar-se al carrer per manca de places escolars, sinó de les males condicions d'escolarització que afecten a un percentatge molt elevat d'alumnes. La causa més important és la congestió de les aules. Quan el nombre d'alumnes per professor és excessiu el procés d'aprenentatge no pot desenrotllar-se normalment. Un segon element és el minifundisme escolar, extraordinàriament extès, que deriva de que l'Estat s'ha desentès del problema i aquesta deficiència ha estat coberta pel sector privat organitzat com a negoci, que normalment pren la forma d'"acadèmia".

Montades normalment en pisos, no tenen moltes vegades ni quatre aules i per tant han de barrejar alumnes de nivells diferents. La barreja de nivells, l'absència de llocs d'esbarjo i d'equipaments complementaris, etc.; priven de dispensar un ensenyament amb un mínim de qualitat.

El fenomen de congestió de les aules es mesura normalment a través del déficit funcional, que és el nombre de nens que superen una xifra donada per aula. En els càlculs del quadre hem pres la xifra de quaranta i, per tant, el déficit funcional d'un districte serà el nombre de nens que superen la xifra de quaranta per aula.

Doncs bé, a l'area que estudiem el déficit funcional és de 27.000 places, com s'indica en el quadre I-3, de les quals 14.700 corresponen a Barcelona i més de dotze mil als municipis de la rodalia.

Aquest fenomen com pot veure's afecta a tots els districtes, si bé els que en termes relatius estan menys afectats son els 6,1 i 3.

Ara bé, el déficit funcional ens diu que caldrien 27.000 noves places escolars per a que en lloc hi hagués més de quaranta alumnes per professor, però en aquests moments les conseqüències d'aquesta congestió les pateixen no només

aquests 27.000 sino tots els que estàn escolaritzats en aules amb més de quaranta alumnes. Per això, la millor manera de valorar la insidència actual del déficit funcional es calcular el percentatge que signifiquen els alumnes escolaritzats en aules en les que hi ha més de quaranta nens sobre el total d'alumnes d'aquell nivell. Els resultats d'aquest càlcul estàn a les columnes 2 i 4 del quadre I-3. Allà es pot veure como aquest fenòmen afecta a gairebé la meitat dels nens escolaritzats en el període d'escolaritat obligatoria, tret del cas dels tres districtes abans senyalats que tenen una situació millor.

Als municipis de la rodalia el fenomen de la densificació és generalitzat, St. Adrià, Hospitalet i Sta. Coloma, Afecta a més de les tres quartes parts dels alumnes i quantitats lleugerament inferiors a la resta, amb la única excepció de St. Just.

Ja hem dit que un altre element que afecta negativament a la qualitat de l'ensenyament és el minifundisme. A les escoles minifundistes ("acadèmies") normalment estàn barrejats alumnes de cursos diferents en una mateixa aula amb un mateix professor.

Si considerem que una plaça escolar en un centre minifundista és una plaça mal dotada, l'estimació del nombre de llocs escolars minifundistes ens permetrà de calcular un altre tipus de déficit funcional. Tanmateix, aquest anàlisis només l'hem pogut fer pels districtes de Barcelona, queda reflexat en el quadre I-4.

El nombre de centres minifundistes és molt gran. Definint com a minifundista tot centre que tingui menys de quatre aules, resulta que, com es pot veure en el quadre I-4, hi ha més de quatre-cents centres escolars a Barcelona, xifra que representa més d'un quaranta per cent del total de centres d'E.G.B. o Primària de la ciutat.

Les diferències entre districtes s'observen millor considerant el percentatge d'aules minifundistes (aules pertanyent a un centre que no arribi a tenir-ne al menys 4). El 13% de les aules existents a Barcelona es poden considerar com rebutjables des del punt de vista d'una qualitat mínima de l'ensenyament; per alguns districtes, com el 10, aquesta xifra representa la cinquena part del total d'aules. Com s'observa en el mapa I-2 els index més baixos de minifundisme

corresponen a les zones més ben equipades en places escolars, lo qual ens pot fer sospitar que les zones amb més disponibilitat de places també disposen de les millors.

Sempre es més entenedor per tothom mesurar els déficits en nombre de places que fan falta. Multiplicant les aules minifundistes per 32, que és el nombre mitg d'alumnes per aula en el municipi de Barcelona, obtenim la xifra de 25.000 llocs escolar que es el déficit funcional que en resulta.

Finalment, hem calculat el nombre de centres i d'aules que s'haurien de tancar si per tots els centres de Barcelona hom volgués aplicar el criteri de dimensió mínima que segueix el Ministeri d'Educació i Ciència en les seves construccions escolars pel nivell d'E.G.P. que ara estem tractant. Considera el Ministeri que el nombre d'aules mínim per assegurar una utilització eficient dels recursos pedagògics és 8 aules per centre. Amb aquest criteri s'ha elaborat el quadre I-5 on es demostra que quasi les $3/4$ parts dels centres i el 40% de les aules no tenen aquestes dimensions mínimes. Transformant les aules en nombre de places afectades per aquest criteri ens trobem amb la xifra escandalosa de 76.000. Aquest seria el déficit funcional màxim si bé no ho considerem com un déficit sinó com un punt de comparació que ens permet constatar que l'òptim quan a l'equipament escolar encara està molt lluny d'assolir-se.

Per acabar diguem que els déficits totals s'obtenen agregant el déficit físic i el déficit funcional en qualsevol de les seves estimacions. Aquest darrer sempre fa referència a la qualitat dels llocs escolars oferits. Per aquesta raó el resultat final depén del criteri triat per a mesurar la qualitat de l'ensenyança. Com a resum reproduim en un quadre els resultats de les diverses estimacions del déficit:

A: Déficit funcional: places ocupades per nens que superen la realació de 40 alumnes per professor.

B: Déficit funcional: places oferides en centres amb manys de 4 aules.

C: Déficit funcional: places oferides en centres amb menys de 8 aules.

	<u>DÉFICIT FÍSIC</u>		<u>DÉFICIT FUNCIONAL</u>		
	6-10	11-13	A	B	C
	1	99	161	221	864
2	166	1.340	1.228	1.312	4.576
3	-11.372	-6.682	1.266	2.880	11.968
4	-3.688	-1.927	911	1.056	3.392
5	-944	238	544	768	1.824
6	473	609	174	1.088	3.424
7	-1.073	800	1.249	1.344	4.192
8	-1.810	846	1.095	3.008	9.600
9	-778	3.723	3.342	5.184	14.240
10	2.004	1.191	1.759	2.880	6.176
11	1.989	1.574	772	736	2.624
12	4.367	2.059	2.105	3.712	11.328
TOTAL	9.098	12.541	14.666	24.832	76.096

Com a darrera observació cal remarcar que no hem fet esment a la qüestió de si les places existents corresponen al sector públic, a l'església o al sector privat. No és un aspecte menyspreable de l'estudi de l'estat dels equipaments, però pensem que s'en surt dels nostres objectius. Evidentment, l'equipament escolar no podrà ésser considerat veritablement col·lectiu i general fins que no sigui gratuït de debò, i no és pas aquest el cas en l'ensenyament privat i de l'església, ni àdhuc -tots ho sabem- en el proveït pel sector públic.

ENSENYAMENT PREESCOLAR: DÈFICIT FÍSIC (edat entre 2-5 anys)

Barcelona districte	Població Escolaritzada	Població Edat Escolar	Dèficit Físic	Taxes Escolarització %
1	1.924	3.825	1.901	50
2	3.800	7.672	3.872	50
3	11.577	9.507	-2.070	122
4	3.172	4.338	1.166	73
5	1.813	3.099	1.286	58
6	2.301	4.297	1.996	54
7	3.673	7.441	3.768	49
8	7.399	9.883	2.484	75
9	13.336	29.521	16.185	45
10	3.685	11.613	7.928	32
11	3.821	7.240	3.419	53
12	7.998	18.058	10.060	44
TOTAL	64.499	116.494	51.995	55
Badalona	5.373	14.810	9.437	36
Cornellà	2.353	7.310	4.957	32
Esplugas	1.006	2.940	1.934	34
Hospitalet	6.647	21.870	15.223	30
S. Adrià	990	2.050	1.060	48
S. Just	473	670	197	71
Sta. Coloma	2.601	11.530	8.929	23

QUADRE I-2

ESCOLARITAT OBLIGATORIA: DEFICITS FISICS

Barcelona Districtes	Població Escolaritzada					Població Edat Escolar		Déficit Físic	
	6-11		11-13			6-10	11-13	6-10	11-13
	EGB	EGB Primaria	Bach. Elemen.	Form. Prof.	Total				
1	4.546	1.427	1.174	110	2.711	4.645	2.872	99	161
2	9.431	3.160	1.160		4.320	9.597	5.660	166	1.340
3	23.887	3.619	10.109	6	13.734	12.515	7.052	-1.372	-6.682
4	9.338	2.458	2.932		5.390	5.650	3.463	-3.688	-1.927
5	5.115	1.438	835		2.273	4.171	2.511	-944	238
6	5.011	1.043	1.493		2.536	5.484	3.145	473	609
7	9.930	2.639	1.546		4.185	8.857	4.985	-1.073	800
8	13.727	3.637	1.924		5.561	11.917	6.407	-1.810	846
9	34.086	10.427	4.451	3	14.881	33.308	18.604	-778	3.723
10	12.759	4.020	3.368	20	7.408	14.763	8.599	2.004	1.191
11	6.743	1.007	1.945	21	2.973	8.732	4.547	1.989	1.574
12	16.830	4.258	4.449	305	9.282	21.197	11.341	4.367	2.059
TOTAL	151.403	39.403	35.386	465	75.254	140.836	79.186		
Badalona	16.556	5.560	1.221	36	6.817	16.310	9.090	-246	2.273
Cornellà	7.495	2.616	750		3.366	7.810	4.270	315	904
Esplugues Ll.	2.660	658	156		814	3.100	1.650	440	836
Hospitalet	22.187	7.317	1.286	140	8.743	22.640	11.700	453	2.957
S. Adrià	2.481	935			935	2.130	1.220	-351	285
S. Just	803	268			268	810	470	7	202
Sta. Coloma	9.933	3.032	612		3.644	10.470	5.410	537	1.766

Fuente: Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya

QUADRE I-3

ESCOLARITAT OBLIGATORIA (6 a 13 anys). DEFICIT FUNCIONAL

Barcelona Districtes	E.G.B. + Primària DEFICIT FUNCIONAL		% places	% alumnes afectats
	Nº places	alumnes afectats		
1	221	1.861	4	31
2	1.228	5.428	10	43
3	1.266	6.066	5	22
4	911	6.391	8	54
5	544	2.704	8	41
6	174	1.654	3	27
7	1.249	6.049	10	48
8	1.095	7.135	6	41
9	3.342	22.462	7	50
10	1.759	9.679	10	58
11	772	3.212	10	41
12	2.105	9.385	10	44
TOTAL	14.666	82.026	8	43
Badalona	2.260	10.580	10	48
Cornellà	1.063	7.143	11	71
Esplugues	372	2.012	11	61
Hospitalet	5.647	24.007	19	81
Sant Adrià	497	2.897	15	85
Sant Just	24	144	2	13
Sta. Coloma	2.551	9.911	20	76
TOTAL	27.080	56.694		

Fuente: Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya

QUADRE I-4

MINIFUNDISME ESCOLAR

Barcelona Districtes	Total centres minifundistes (menys de 4 aules)		Total centres y aules		% de centres i aules minifundistes $\frac{(1)}{(2)} \cdot 100$	
	Centres	Aules	Centres	Aules		
1	13	27	33	185	39,39	14,59
2	27	41	64	381	42,19	10,76
3	48	90	148	1.026	32,43	8,77
4	20	33	52	380	38,46	8,68
5	13	24	30	196	43,33	12,24
6	19	34	43	211	44,19	16,11
7	30	42	68	356	44,12	11,80
8	50	94	115	578	43,48	16,26
9	85	162	209	1.313	40,67	12,34
10	45	90	89	459	50,56	19,61
11	14	23	38	230	36,84	10,00
12	70	116	146	692	47,95	16,76
TOTAL	434	786	1.035	6.007	41,93	13,08

QUADRE I-5

MINIFUNDISME ESCOLAR

Districtes Barcelona	Total centres minifundistes (menys de 8 aules)		Total centres i aules		% de centres i aules minifundistes	
	Centres	Aules	Centres	Aules		
1	24	86	33	185	72,73	46,49
2	46	143	64	381	71,88	37,53
3	101	374	148	1.026	68,24	36,45
4	35	106	52	380	67,31	27,89
5	19	57	30	196	63,33	29,08
6	32	107	43	211	74,42	50,71
7	47	131	68	356	69,12	36,80
8	90	300	115	578	78,26	51,90
9	142	445	209	1.313	67,94	33,89
10	66	193	89	459	74,16	42,05
11	25	82	38	230	65,79	35,65
12	116	354	146	692	79,45	51,16
TOTAL	743	2.378	1.035	6.007	71,79	39,59

II - EQUIPAMENT SANITARI

Qualsevol estudi de l'equipament sanitari, ha d'incloure, com a part fonamental, l'anàlisi de la situació hospitalària. Avui és universalment acceptada la idea de que és en el si de l'hospital on han d'exercir-se el conjunt de les funcions de prevenció, diagnòstic i terapèutica i, per tant, aquest ha d'arribar a constituir-se en l'eix vertebrador de tots els serveis d'assistència sanitària.

Adhuc l'assistència psiquiàtrica, que ha tingut durant molts anys un caire fortament segregatiu i d'àric, està avui en procés d'evolució vers noves formes de tractament en les que l'internament ja no és necessari o ho és només de forma transitòria. Per aquesta raó tendeixen a crear-se serveis psiquiàtrics en els hospitals generals.

Si el que volem és valorar el nivell assistencial, els hospitals no poden ser analitzats de manera individual com si es tractés d'ens autossuficients. En les formes actuals d'organització de l'assistència, els hospitals per tal d'assolir uns nivells d'eficiència adequats, tendeixen a integrar-se en una xarxa jeràrquica i interdependent on cadascú exerceix unes funcions ben determinades. Aquest tipus d'organització és conegut amb el nom de "regionalització hospitalària".

La idea de fons de la regionalització hospitalària consisteix en delimitar àrees territorials de base a cada una de les quals s'hi localitza un hospital que pot atendre uns tipus determinats de situacions, normalment les més freqüents i de més urgència.

Per a un conjunt donat d'hospitals d'aquest nivell, existeix un hospital de rang superior que té capacitat tècnica per a atendre els casos d'especialitats que no poden practicar-se en hospitals de rang inferior. Aquesta organització piramidal comporta, normalment 3 ó 4 graus.

D'aquesta manera s'aconsegueix una utilització òptima dels equipaments i del material, i, al malalt se li ofereix la garantia d'una bona assistència doncs, serà traslladat automàticament a l'hospital de rang superior si aixís ho de-

AME 3

mana l'evolució de la seva malaltia.

Normalment, en una malla de regionalització, es consideren quatre nivells:

Hospital Regional Base, de Districte, Comarcal i Local. Aquests són precisament els que varen establir-se quan va fer-se el Pla General de Regionalització Hospitalària de Catalunya i Balears. Emperò, en un contingut urbà com és el conjunt de municipis que estudiem, només els dos primers graus tenen sentit. En el treball "Necesidades de equipamiento hospitalario en la comarca de Barcelona" que va realitzar la "Comisión de Urbanismo y ^{servicios} ~~terceros~~ comunes de Barcelona y otros Municipios" (1973) es considerà que en l'àmbit de la comarca habien d'existir dos tipus d'hospitals: l'Hospital o Hospitals Generals de Base que asseguressin les necessitats de tipus regional, i els hospitals de nivell intermitg o de districte, amb una dimensió situada pels voltants de 400 llits, i que estarien dotats amb serveis de cirurgia, otorrinolaringologia oftalmologia, urologia, hospitalització pediàtrica, ginecologia, geriatria, psiquiatria, urgències, etc.

Aquests hospitals de tipus intermitg haurien de dispensar també la medecina ambulatòria i els serveis de rehabilitació per el conjunt de la població resident dins l'àmbit de la seva zona d'influència territorial.

Per això és imprescindible que els hospitals de districte tinguin la màxima accessibilitat. Diriem, exagerant una mica, que tothom ha de poder anar-hi a peu. Des del punt de vista de les possibilitats futures d'assistència sanitària, el tipus de trasllats basats en l'abandó dels solars cèntrics i adquisició d'altres en zones allunyades del casc han estat particularment negatius. Un dels factors fonamentals d'eficiència d'un hospital és l'accessibilitat. Primordialment per l'acostament als pacients, imprescindible en aquest tipus d'organització de l'assistència, però també des del punt de vista del personal de l'hospital i dels suministres.

L'inconvenient més important amb que topa l'aplicació de la regionalització hospitalària es la multiplicitat de dependències. Aquest problema és especialment agut en el cas que estudiem. Els hospitals de la comarca de Barcelona de-

penen d'ergues tan diversos com: La Seguretat Social, el Ministeri d'Educació i Ciència, la Diputació, els Ajuntaments, el "Movimiento", l'Església, la Creu Roja, els particulars, etc.

Dotacions d'equipament sanitari

a) Equipament hospitalari

La font d'informació més sistemàtica i actualitzada sobre l'equipament hospitalari es el "Cens Hospitalari de Catalunya i Balears" que referit a 1970, ha elaborat el Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya. També, en l'abans esmentat treball de la Comisió d'Urbanisme, hi ha informació molt interessant sobre aquest equipament.

Les dades del Cens presenten una divisió territorial a nivell de municipi, Barcelona està subdividida en els dotze districtes municipals. En l'estudi de la Comisió d'Urbanisme es fa servir la divisió territorial del P.R.E.P.O.U. en 29 àrees pel municipi de Barcelona. En el quadre II-1 es presenta la situació dels equipaments. El fenomen més destacat es la gran dispersió de les ^{de}instal·lacions. D'una banda, els grans hospitals generals: La Residència, Sant Pau, i l'Hospital Clínic, que tenen, en conjunt, més de quatre mil llits. De l'altra una gran massa d'hospitals especialitzats, la majoria dels quals són clíniques privades, caracteritzades per una feble dimensió, -només excepcionalment arriben als 50 llits- i una forta concentració territorial.

Al costat d'aquests equipaments hi ha, com a instal·lacions molt especialitzades, els grans centres psiquiàtrics que tenen un caire no lucratiu i una assistència caracteritzada com ja hem dit per la segregació del malalt del seu mitg ambient.

^{En municipis de} La comarca estava, ^{decastrada}pràcticament desnutrida en l'època de la confecció del Cens. Només a Sta. Coloma existia l'hospital psiquiàtric de la Diputació.

Posteriorment la construcció de l'hospital de la Seguretat Social a Bellvitge, (Hospitalet) i el nou hospital de S. Joan de Deu al final de la Diagonal, dins del terme municipal d'Esplugues, han alterat en part aquesta situació (1.100 llits la Residència de Bellvitge i uns 400 l'hospital de S. Joan de Déu).

Naturalment, la distribució de llits per habitant reflecteix bàsicament aquests fets i els districtes XI i XII, on estan situats els tres hospitals més grans, s'acosten als vint llits per ^{mil} habitant, sobrepassant de molt a tots els altres districtes i municipis.

Emperò, aquesta distribució està mancada de sentit doncs aquests grans hospitals exerceixen i exerciran en el futur les funcions d'hospitals generals de base i no té massa transcendència la seva instal·lació en un districte de cara a l'assis-tència als malalts de la zona. Més interès té la distribució de la resta de l'equipament hospitalari perquè, tot i que en l'actualitat tampoc està al servei estricte de la seva rodalia immediata, si que en un contexte de progressiva organització de l'assistència sanitària han de tendir a estar-hi.

Si excluïm els tres grans hospitals generals -i el de Bellvitge que ja no fi gurà en aquestes estadístiques- i els centres psiquiàtrics per les seves característiques especials, trobem que la resta de l'equipament presenta també una distribució territorial molt polaritzada com pot apreciar-se en el quadre II-2. Els districtes més ben equipats són el XII, el VIII i el III, que són ^{quasi} contigus en l'espai i defineixen un àmbit en el que les dotacions estan per damunt dels 6 llits per mil habitants.

Hi ha un segon grup de districtes, relativament equipats, que són el I, el XI i el IV. A la resta del territori, ja districtes, els dèficits són escandalosos no havent-hi en cap cas més d'un llit per cada mil habitants. La situació es similar en els altres municipis de la comarca. Una visió gràfica d'aquest fenomen la podem obtenir observant el mapa II-1.

La informació continguda en l'estudi de la comissió d'urbanisme presenta la mateixa perspectiva. En aquest sentit és altament il·lustratiu el mapa II-2 elaborat amb una divisió territorial més fina que els districtes municipals de distribució de la dotació hospitalària sense incloure els 3 grans hospitals. Resalta clarament l'existència d'una zona molt gran i pràcticament continua que va des de Sants passant pel Poble Sec, el Poble Nou, Sant Andreu i Nou Barris on la dotació hospitalària és pràcticament inexistent. Només la Barceloneta representa un cert trencament amb aquest cinturó.

En front d'aquest veritable "desert hospitalari" hi ha una zona situada al nord de la Diagonal, des d'Esplugues fins a la plaça "de la Hispanidad", i que es prolongaria cap al sud per la dreta de l'eixample, -que es correspon amb parts dels districtes 4, 12, 8, 3 i 11- en el que predominen les clíniques privades, normalment de petita dimensió i que coincideix pràcticament amb els llocs de residència de les classes de nivell de renda més alt.

Ocupant els intersticis que deixen el "desert hospitalari" abans esmentat i aquesta zona de predomini de les clíniques privades es troben els grans equipaments de caire no lucratiu, els grans hospitals i la majoria d'hospitals de tipus intermig (de més de 100 llits) que normalment tampoc tenen caire lucratiu.

b) Equipament en Consultoria i Dispensaris

Un altre equipament a comentar, no tant pel paper que pugui jugar en el futur com per la funció que té assignada en l'actualitat, son els consultoris i ambulatoris de la Seguretat Social que, com és sabut, no disposen de llits però tenen al seu càrrec en l'actualitat una part molt important de l'assistència sanitària, sobre tot per a la població amb nivell de renda més baix.

El nombre de centres que corresponen a cada municipi, o districte municipal per el cas de Barcelona, és el següent:

QUADRE II-3

CONSULTORIS I AMBULATORIS DE LA SEGURETAT SOCIAL

Districtes Barcelona	Consultoris + Ambu- latoris de la S.S.		Consultoris + Ambula- toris de la S.S.
1	3	Badalona	4
2	4	Cornellà	1
3	2	Esplugues	
4	3	Hospitalet	4
5	1	S. Adrià	1
6	1	S. Just	
7	2	Sta. Coloma	1
8	2		
9	7		
10	4		
11			
12	3		
TOTAL	32		

Font: INP 1974

En no disposar d'informació sobre el nombre de beneficiaris es fa molt difícil trobar una tendència i tendència. És evident que l'afiliació a la Seguretat Social extesa a la gran majoria de les classes populars és ~~molt~~ més rara en els nivells de renda intermitja i sobretot alta. El fenomen és encara més marcat en la utilització dels serveis.

Déficits i Criteris per a definir-los

L'experiència internacional i les recomanacions de la O.M.S. coincideixen en estimar les necessitats hospitalaries d'una zona de nivell de renda com la de Barcelona i la seva rodalia, en uns 10 llits per mil habitants. Cal tenir present però que Barcelona exerceix una atracció hospitalaria dins de Catalunya i àdhuc dins d'Espanya.

Les estimacions més fiables afirmen que només uns dos terços dels internaments realitzats en els hospitals de la ciutat de Barcelona corresponen a persones residents en aquest municipi. El terç restant està format sobretot per gent provinent de la resta de Catalunya.

Val a dir que bona part d'aquesta atracció és incorrecta, en el sentit de que es produeix per la escassa entitat o inexistència de serveis hospitalaris a moltes comarques. Es a dir, si existís una xarxa d'hospitals ben situada en el territori bona part d'aquests malalts serien hospitalitzats en la seva comarca corresponent i només alguns que necessitarien d'un tractament especialitzat passarian a l'hospital de base a Barcelona.

Per això, es a dir, per tenir en compte l'atracció necessària que en el camp de l'assistència hospitalaria ha d'exercir Barcelona sobre el conjunt de Catalunya, cal que hi hagi una dotació superior a la necessària per a l'autosuficiència. L'Ajuntament de Barcelona va valorar aquesta necessitat suplementària en un 1%. Caldria aleshores disposar d'onze llits per cada mil habitants per a poder satisfer les necessitats dels habitants de la zona i poder atendre les necessitats que ^{sofreixen} sofreixen en determinades especialitats per al conjunt de Catalunya.

Valorades d'aquesta manera les necessitats ja es veu que les dotacions apenes

si, són la meitat de les necessaries. De fet, el déficit és molt més gran doncs aquí estàn contats tots els llits existents com a llits útils i això és abusiú, doncs bona part dels centres son de petita dimensió i per això no poden ésser considerats eficients. Es acceptat que els centres de menys de 100 llits no poden oferir un servei adequat a un cost acceptable.

El déficit de llits estimat a la rodalia de Barcelona és d'uns 17 mil llits. Només per a satisfer les necessitats actuals. Dels quals uns onze mil llits correspondrien al municipi de Barcelona i la resta es distribuïrien dins de l'àrea que considerem entre els municipis del Llobregat i els del Besòs. Es a dir caldrien uns trenta hospitals dels quals uns 18 haurien de situar-se en el terme municipal de Barcelona.

Per a la resolució del déficit en el treball abans esmentat de la Comisió d'Urbanisme es tendia a la construcció d'una veritable xarxa d'hospitals de tipus intermig, 400-500 llits, que haurien de situar-se en tot el "desert sanitari" de la ciutat de Barcelona i en els municipis desatesos de la comarca. Només un centre de mil llits s'ha fet posteriorment (Príncipes de España de Bellvitge).

CENS HOSPITALARI

Barcelona Districtes	Hospitals Generals		Hospitals Especialitzats		Hospitals Psiquiàtrics		Asils Geriàtrics		Altres (Antituberc.; i altres hosp.)		TOTAL		Llits per 1.000 hab.
	H	C	H	C	H	C	H	C	H	C			
1	1	292	3	176							4	468	5,98
2			2	54							2	54	0,42
3	4	295	21	745	3	123					28	1.163	8,19
4			10	341							10	341	3,52
5			1	49							1	49	0,67
6			2	63							2	63	0,69
7			1	11							1	11	0,09
8	1	70	13	569			1	304	1	169	16	1.112	6,87
9			5	295	1	486				72	7	853	2,35
10													
11	2	1.246	4	348	1	280				34	8	1.908	18,49
12	4	3.878	5	387	2	100				11	11	4.365	18,26
TOTAL	12	5.781	67	3.038	7	989	1	304	3	275	90	10.387	5,89
Badalona											3	195	1,19
Cornellà											1	26	0,33
Esplugues											1	30	1,02 (1)
Hospitalet											3	50	0,21 (1)
S. Adrià													
S. Just													
Sta. Coloma											2	631	5,91 (2)

(1) Amb els nous centres hospitalaris en funcionament, el número de Llits per 1.000 habitants que resultaria es:
Esplugues = 13,57

Hospitalet = 4,76

Font: C.I.D.C.

(2) Llits exclusivament psiquiàtrics.

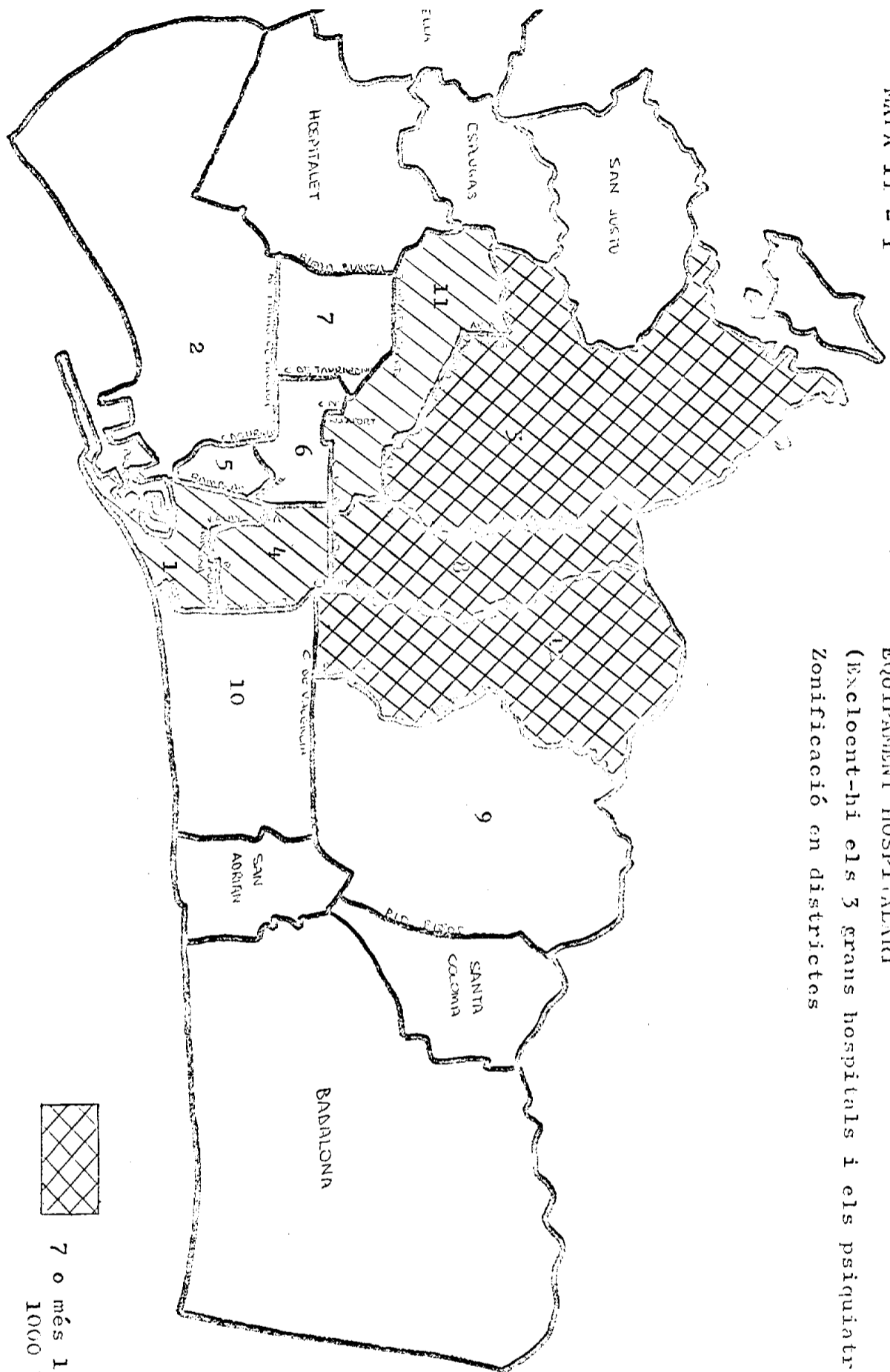
QUADRE II-2

EQUIPAMENT HOSPITALARI (prescindint dels 3 grans hospitals i dels hospitals psiquiàtrics)

Barcelona Districtes	Nº de llits (excepte els 3 grans hospitals i els psiquiàtrics)	Llits per 1.000 habitants
1	468	6,0
2	54	0,4
3	1.040	7,3
4	341	3,5
5	49	0,7
6	63	0,7
7	11	0,1
8	1.112	6,9
9	367	1,0
10		
11	600	5,8
12	1.335	9,6
TOTAL	5.440	3,1

Font: C.I.D.C.

EQUIPAMENT HOSPITALARI
(Excloent-hi els 3 grans hospitals i els psiquiàtrics)
Zonificació en districtes

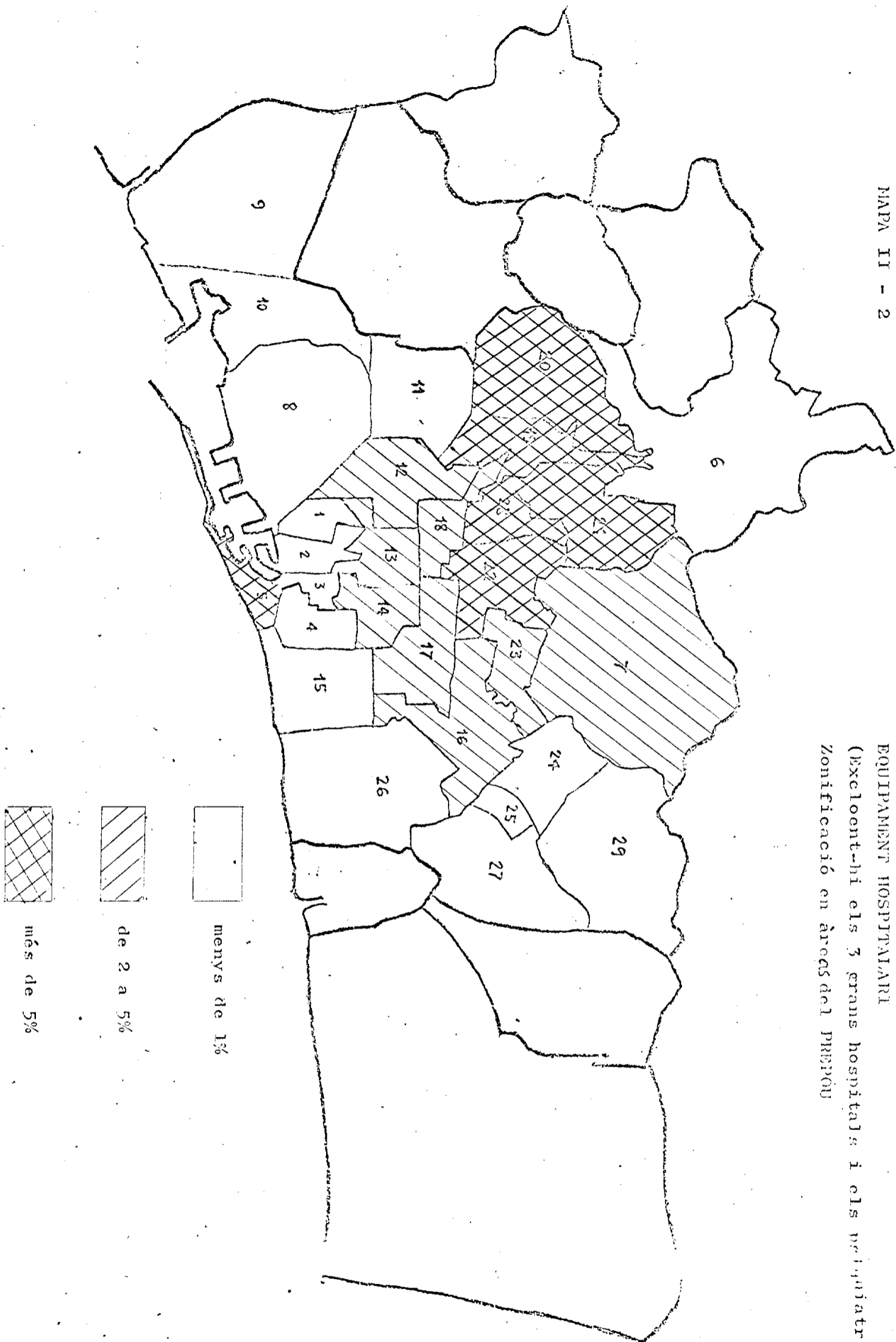

7 o més llits per 1000 hab.

2-6 llits per 1000 hab

0-2 llits per 1000 hab

EQUIPAMENT HOSPITALARI
(Excloent-hi els 3 grans hospitals i els poliquiàtics)
Zonificació en àrees del PREPOU

III - ESPAIS LLIURES

Per que una determinada aglomeració pugui considerar-se com a servida quan a llocs de repòs i d'esbarjo cal que estigui ben equipada de parcs veïnals, escampats pel territori i, per tant, relativament immediats als domicilis, però també ha de disposar de parcs comarcals, aptes sobretot per a ús de fi de setmana, i que naturalment no seran tan accessibles perquè seveixen a un conjunt molt més ample de població. Entre aquests nivells poden situar-se'n d'altres, com per exemple el parc municipal que tindrà usos intermitjos entre els anteriors.

En l'anàlisi dels espais lliures, seguint la òptica general d'aquest treball, ens centrarem en l'estudi d'una part d'aquests espais; els que estan al nivell més desagregat o al nivell veïnal. La seva utilització, que ha de ser freqüent, exigeix que els desplaçaments no siguin gaire llargs i per això han d'estar a prop del domicili.

Més concretament, estudiarem la distribució dels parcs i jardins de nivell veïnal, entenent com a tals els que compten amb l'equipament mínim (bancs, jocs d'infants, arbres, etc.) que permet considerar-los com llocs útils per al lleure. No ens interessa, ~~per tant~~, coneixer els parcs planejats, sino els realment existents i oberts a l'ús públic.

Tampoc els solars, descampats i altres zones lliures que no disposen d'un equipament mínim. També deixem de banda l'equipament esportiu, que és objecte d'un tractament específic en aquest mateix treball.

La font d'informació fonamental per a estudiar aquest equipament és el treball de la Comisió d'Urbanisme i Serveis Comuns de Barcelona i altres municipis "Estudio sobre los equipamientos de deportes y espacios libres para el ocio en Barcelona y comarca" (Barcelona, 1973).

El seu avantatge principal de cara a la nostra finalitat, es la exhaustivitat i el detall amb que es presentada la informació tant pel que fa referència

als diferents tipus d'espais lliures com a la seva localització.

L'inconvenient que presenta es la seva relativa antigüetat, doncs l'inventari d'espais lliures va ser fet l'any 1969 i en cassos concrets les dotacions poden haver variat. En conjunt, però, les contrastacions efectuades ens han permès d'adonar-nos de la gran vigència que manté encara ^{el valor d'} aquesta informació.

Un altre inconvenient que de cara als nostres objectius presenta aquesta informació deriva de la zonificació específica que fa servir que, si bé possibilita l'anàlisi desagregada, no permet la comparació amb les dotacions d'altres equipaments.

Dotacions

Al quadre III-1 es poden veure les superfícies d'espais verds per a cadascuna de les 30 àrees d'estudi en que ha estat dividit el terme municipal de Barcelona i les corresponents als termes municipals dels seus voltants.

Les xifres de població, (~~col=2~~) que apareixen a la segona columna, tretes del mateix estudi de la comissió d'urbanisme, estan referides a l'any 1969. Dissortadament, el tipus de divisió territorial utilitzat en aquest treball no ens ha permès fer servir les xifres del cens de 1970 que haguessin permès una presentació molt més adaptada a la realitat, particularment en els barris en que el creixement ha estat més intens i als municipis de la comarca.

La distribució de les dotacions, expressada en m^2 per habitant, està representada al gràfic nº 1. A primer cop d'ull ja s'aprecia que els llocs més ben equipats, estan concentrats a la zona residencial de l'oest de Barcelona. La zona nº 4 disposa de més de 8 metres per habitant perquè en ella està localitzat el parc de la Ciutadella, i es la única excepció a aquesta concentració.

Aquest panorama, força dessolador, podria millorar en algun cas si comptéssim els parcs exteriors al casc urbà, (columna 4) que tenen una funció més ample que la veïnal però que fan també aquest servei per als habitants del seu entorn. Per exemple, aquests espais son importants per a la zona 8 (Montjuic) i a la 29 que compren bona part del Tibidabo.

Necessitats

La valoració de les necessitats en matèria d'espais lliures comporta sempre una certa dosi de subjectivisme. Normalment, per a recórrer a alguna xifra de referència, es fan servir les comparacions internacionals. A part de la crítica que aquest procediment pugui mereixer per les diferències de clima i formes de vida, de fet tampoc ^{s'}vol representar un gran ajud doncs sovint no queda prou clar si els standards son els objectius a ^{no}atenir-se o els valors observats en la realitat. En el cas que ens ocupa, n'hi afageix una dificultat suplementària derivada del fet de que la definició del que s'entén per un espai lliure no és unívoca; poden incloure's o no els espais esportius i els parcs allunyats de les poblacions, etc.

Per totes aquestes qüestions ens trobem amb que els standards en aquesta matèria, presenten una variació molt gran, anant dels 40 metres quadrats per habitant que s'exigeixen als Estats Units, als 32 de les "New Towns" angleses als 8 i pico d'Estocolm, passant pels 16 d'Amsterdam i els 25 de Varsòvia.

L'Ajuntament de Barcelona considera que l'equipament en "Parcs i Jardins" per tot el conjunt de la ciutat hauria d'ésser de 7 m² per habitant.

Malgrat aquesta diversitat és clar que aquests standards ofereixen al menys un àmbit de referència per a poder valorar la nostra situació.

Seguint aquests criteris i a la vista de les xifres del quadre i mapa III-1 es pot constatar:

a) La situació general es fortament deficitària. Al terme municipal de Barcelona hi ha poc més de 100 Ha. d'espai verd en el interior del casc urbà. Això suposa uns 0,6 m² per habitant, enfront dels 3-4 que poden considerar-se com a mínims. Els altres municipis de la comarca que considerem estàn ancara més mal equipats.

b) Dins d'aquesta situació general de infradotació hi ha però algunes zones relativament més ben equipades. Ja hem comentat abans que corresponen al sector residencial oest de la ciutat (zones 18 a 21).

c) Com hom pot apreciar repassant la col. 6 i el mapa III-2, si afegissim a les dotacions anteriors els espais verds exteriors al casc urbà, el panorama no canviaria massa; Veuriem que la zona més ben equipada milloraria de situació. També augmentarien les dotacions de les zones 29 i 28, per les superfícies forestals de que disposen, i la 8 degut al Parc de Montjuic.

Possibilitats de nous equipaments

Donant ja per sabut que la realitat quan a dotació d'espais lliures és molt trista podem plantejar-nos una segona qüestió ¿quines possibilitats hi ha de millorar aquestes dotacions? Es evident que la possibilitat de crear parcs nous està directament condicionada per la disponibilitat de solars i altres zones no ocupades que podrien ser destinades a parc.

La columna nº 6 ens il.lustra sobre els espais lliures interiors i exteriors encara no equipats que queden a cada zona. Partint d'elles es poden fer dues constatacions:

- a) Que la zona residencial oest, que es la més ben equipada, pot millorar amb facilitat les seves dotacions.
- b) Que tot el sector nord-est de la ciutat, a grans trets els districtes municipals 9 i 10, podrien millorar també les dotacions d'espais lliures.
- c) A la resta de la ciutat l'inexistència de solars potencialment convertibles en lliures fa molt problemàtica la millora de la situació.

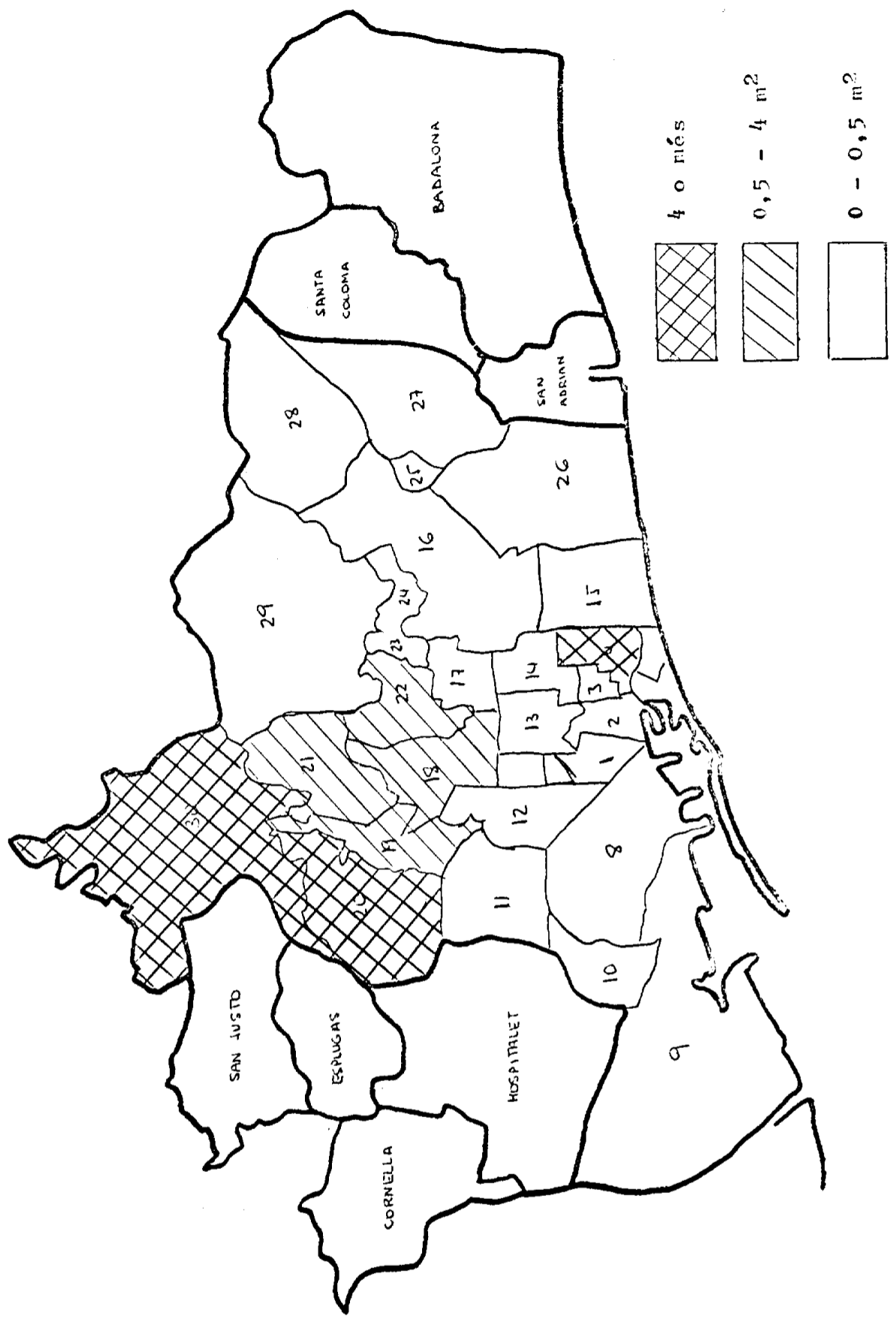
Barcelona districte	1 Espais lliures interiors a casc urbà equipats. En Ha.	2 Habitants 1969	3 m ² /hab.	4 Espais lliures exteriors a casc urbà equipats. En Ha.	5 m ² /hab. incloent-hi Exterior Casc Equipat	6a Espais lliures interiors a casc urbà no equipats	6b Espais lliures exteriors a casc urbà no equipats
1	1,95	78.041	0,250		0,250	4,65	
2	1,47	41.079	0,358		0,358		
3	1,03	42.997	0,302		0,302		
4	33,1	14.127	23,430		23,430		
5		8.728					
6		18.525					
7		4.433					
8		81.211		84,50	10,405		168,30
9		4.064					89,50
10		14.170					
11	4,8	117.720	0,408		0,408	4,02	
12	2,52	125.370	0,201		0,201	0,27	
13	2,1	52.700	0,398		0,398	1,2	
14	1,45	52.196	0,278		0,278	0,65	
15	0,85	36.678	0,232		0,232	5,4	
16	4,1	275.369	0,149		0,149	16,14	10,--
17		73.348					
18	8,94	101.975	0,877		0,877	1,09	
19	4,17	38.114	1,094		1,094	6,14	
20	21,9	10.715	20,439		20,439	14,15	44,82
21	3,1	23.287	1,331	26,20	12,582	3,25	24,93
22	3,65	67.785	0,538	19,2	3,371	2,25	1,88
23		7.629					8,3
24		15.226				29,5	20,95
25		15.337					
26	1,4	104.080	0,135		0,135	58,68	6,2
27	0,91	43.371	0,095		0,095	12,75	13,60
28		85.896		8,10	0,943	88,86	60,90
29	4,5	95.634	0,471	205,00	21,906	25,43	273,67
30	4,3	4.978	8,638	191,68	393,692	108,1	484,60
TOTAL	106,01	1,654.783	0,641		3,8717		
Badalona	3,5	119.086	0,293		0,293	19,72	374,6
Cornellà		50.328				21,6	10,05
Esplugues		18.880		16,9	8,951	23,85	67,7
St. Adrià	0,7	23.724	0,295	1	0,716	28,94	54,86
St. Just	0,22	8.124	0,270	77,65	95,85	8,76	55,42
Sta. Coloma	0,7	60.342	0,116		0,116	5,5	181,6
Hospitalet	2,63	180.248	0,145	0,15	0,154	54,7	233,03

Font: " Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes". Barcelona 1973

ESPAIS VERTS: m²/per habitant

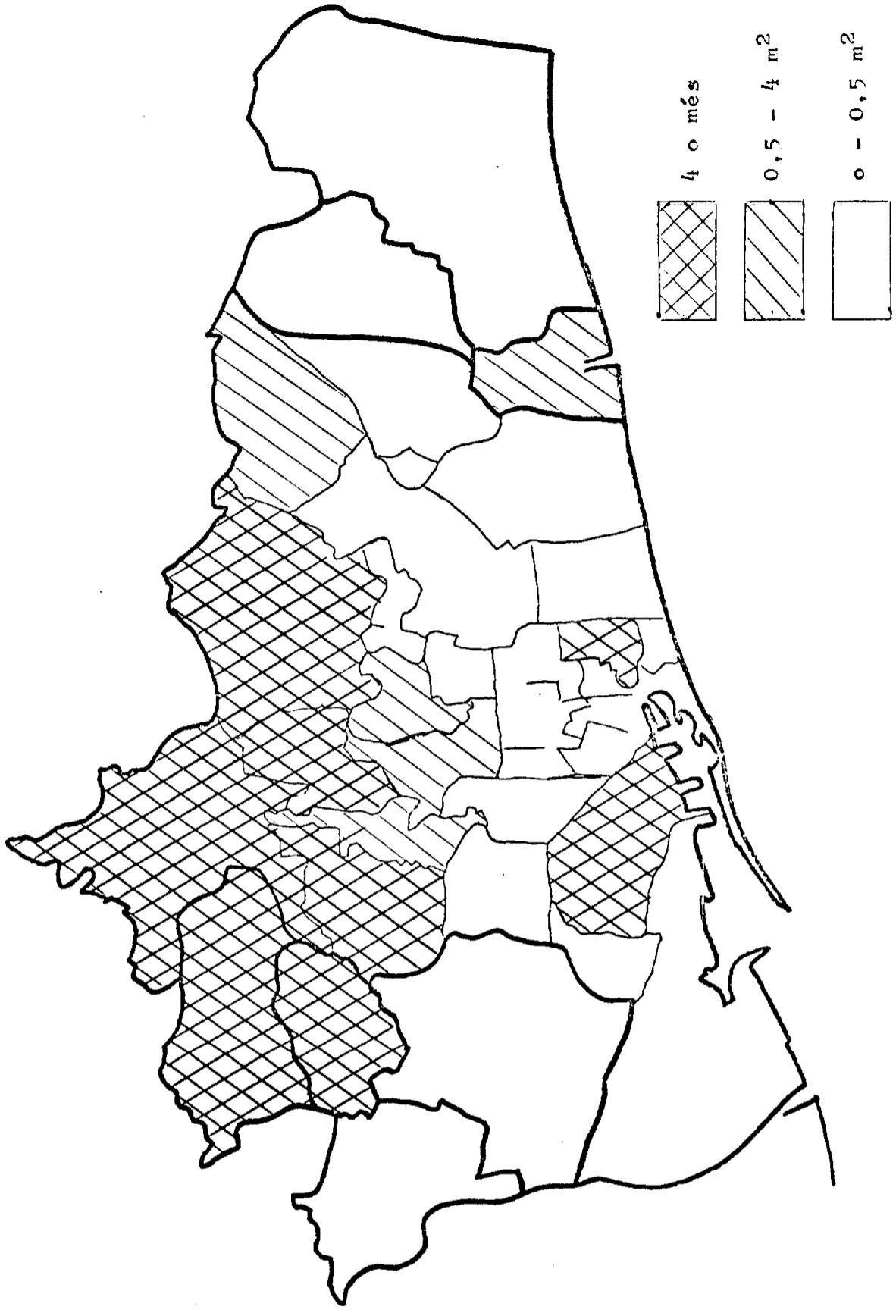
MAPA III - 1

MAPA III - 2

ESPais VERTS: m² PER HABITANT

(Incloent-hi els espais equipats fora del casc urbà)

IV - EQUIPAMENT ESPORTIU

La informació més sistemàtica sobre l'equipament esportiu a la comarca de Barcelona es troba en la publicació de la Comisió d'Urbanisme i Serveis Comuns de Barcelona i altres municipis "Estudio sobre los equipamientos de deportes y espacios libres para el ocio en Barcelona y comarca". Barcelona, 1973.

L'equip redactor d'aquest estudi va realitzar un treball de camp que va permetre completar i sistematitzar una informació insuficient i molt dispersa (Ministeri d'Informació i Turisme, Ajuntament de Barcelona, Govern Civil, Area Metropolitana de Barcelona, Federacions esportives, etc.).

El problema que es presenta a l'hora d'analitzar l'equipament esportiu és el de la seva heterogeneïtat, conseqüència del gran nombre d'especialitats que existeixen. En la pràctica, a menys que es vulgui fer un estudi exhaustiu de cada esport, s'imposa la tipificació d'aquests equipaments per tal de poder-ne fer un tractament unitari. En el treball que hem esmentat, es va realitzar una classificació dels equipaments esportius en quatre tipus, en funció de les seves exigències de sòl, de la intensitat de la seva utilització i del seu cost.

Tipus A - Atletisme, fútbol, beisbol, hoquei sobre herba, rugby i tennis:
El seu tret fonamental és l'exigència de grans espais.

Tipus B - Bàsquet, "balonmano", hoquei sobre patins i voleibol. Que ^{tenen} creen unes exigències d'espai molt més petites que en les especialitats del tipus anterior.

Tipus C - Piscines. Ocupen unes superfícies similars a les del tipus B, però permeten un nombre d'usuaris molt més gran per m².

Tipus D - Gimnàs, esgrima, judo, boxa, halterofilia, lluita.

Aquestes especialitats es caracteritzen pel poc consum d'espai per usuari i, sobretot, per la seva gran adaptabilitat, que permet instal·lar-los a gairebé qualsevol indret.

Dotacions

En el quadre IV-1 pot veures la informació de base de la que partim. Disposem, per a cada àrea d'anàlisi, del nombre d'instal.lacions existents classificades en els quatre tipus amb separació entre instal.lacions públiques i les privades. Es consideren privades aquelles instal.lacions de les que no pot tenir un habitant qualsevol, be perque les instal.lacions estàn destinades a un tipus especial d'individuus (p.e. els universitaris), be perque la pràctica de l'esport és cara.

Com es pot veure, en tots els equipaments predominen els de caire privat. Aquesta privatització és especialment acusada en les instal.lacions del tipus D i una mica menys en el cas B. Com veurem, les pautes generals de localització dels equipaments esportius a la comarca s'expliquen per aquesta privatització.

Quant als equipaments de tipus A, entre els que predominen els camps de fùtbol, perque tenen elevada exigència de superfície estàn localitzats preferentment fora del cas urbà amb tendència a desaparèixer a mida que s'acostan les edificacions i augmenta el preu del sòl. Per això aquests tipus d'instal.lacions son inexistents a gairebé la meitat de les zones de Barcelona.

Les zones més ben servides son les parts altes de l'oest de Barcelona (zones 20, 19, 21, 29) a les que hi predominen les instal.lacions privades. També hi ha instal.lacions a les zones residencials populars de l'est de la ciutat i a Montjuic (27, 26, 16 i 8).

Els municipis de la rodalia de Barcelona, perque dispossen de més terreny lliure, estàn en general més ben equipades d'instal.lacions del tipus A, que el municipi de Barcelona. Hi predominen les instal.lacions públiques.

Les instal.lacions de tipus B, pistes poliesportives, camps de bàsquet, etc., en ser de dimensions més reduïdes, estàn més repartides en el territori. La seva privatització deriva en bona part del fet de ser l'equipament esportiu més freqüent a les escoles. Destaquen com a barris més ben equipats els 19, 20 i 21 (Bonanova, Sarrià, Pedralbes).

Sobre les instal·lacions de tipus C, les piscines, poca cosa es pot dir. Comentar només la seva escassetat i constatar que, és l'equipament que probablement està distribuit més homogèniament en el territori.

L'arquetipus del D és el gimnàs; pràcticament tota la dotació és de tipus privat i està molt concentrat en el centre de la ciutat i en els barris residencials, doncs es on precisament es concentra la demanda d'aquestes instal·lacions.

Resumint, i a l'esguard del mapa IV-1, es pot dir que els equipaments estan molt concentrats. Pràcticament el 80% de la superfície dedicada en el terme municipal de Barcelona a instal·lacions esportives està concentrada en 7 zones. La concentració principal, gairebé el 50%, es troba a les parts altes de la ciutat, zones 19, 20, 21 i 29, que, potser amb l'excepció de la 29, coincideixen amb les dotacions per habitant més elevades. La segona concentració es troba a Montjuic (zones 8 i 10).

Els equipaments del tipus A encara existents a les zones del Nord-est de la ciutat fa que quan a superfícies les zones 26, 27 i 16 puguin considerar-se com a relativament dotades. El mateix esdevé als municipis de la rodalia doncs a tots ells existeixen encara prou instal·lacions del tipus A com per a fer apareixer superfícies esportives relativament importants en relació a les que hi ha al conjunt de l'aglomeració de Barcelona.

El temps de pràctica esportiva

L'oferta d'instal·lacions esportives no depen només dels m² de zona esportiva per habitant que hi hagi. Un camp de fútbol ocupa 7.000 metres quadrats i hi poden jugar 22 jugadors simultàniament, mentre que una piscina no n'ocupa més de quatre-cents i poden nadar-hi 48 persones alhora. Per tant un m² de camp de fútbol o de pista d'atletisme fa un servei molt diferent d'un m² de piscina o de camp de bàsquet.

Un indicador molt millor de les possibilitats de pràctica esportiva que tenen els habitants d'una zona és el nombre d'hores setmanals de joc que poden prac-

ticar-se amb un equipament esportiu determinat. Per fer això cal assignar previament a cada tipus d'equipament un rendiment en hores de jugador per setmana o mes. Naturalment aquest rendiment serà més gran a mida que puguin jugar-hi més jugadors a l'hora.

Multiplicant el nombre d'equipaments de cada especialitat pel seu rendiment obtenim el nombre total d'hores que el conjunt dels jugadors poden practicar aquella especialitat. Sumant les hores possibles de pràctica esportiva de totes les especialitats existents obtenim el nombre total d'hores de pràctica esportiva que poden realitzar-se a la zona de que es tracti. Si dividim aquesta xifra pel nombre d'habitants obtenim una xifra teòrica dels temps de pràctica setmanal d'esport que podria realitzar un veí com a promig suposant que tots els veïns practiquessin l'esport en les instal·lacions de la zona.

Realitzant aquesta conversió, es a dir, transformant les instal·lacions existents -tant públiques com privades- en hores per persona de pràctica esportiva, obtenim les xifres de la columna 4 del quadre IV-2. Com podem observar en el mateix quadre i en el mapa IV-2, per al cas de Barcelona, les possibilitats de pràctica esportiva no arriben al quart d'hora setmanal per habitant. A més, com en els altres equipaments, les dotacions estan molt mal i desigualment repartides. Sarrià, Pedralbes i la part alta de Les Corts superant^{en} amplament la mitja hora de pràctica esportiva per habitant a la setmana. També la zona 7, que engloba part de la Barceloneta, apareix com a ben equipada com a conseqüència de les piscines existents. El municipi de St. Just, amb un equipament esportiu relativament equilibrat, apareix també en aquest grup.

Amb un equipament més mediocre, que possibilita només una pràctica esportiva entre 20 i 30 minuts hi ha la zona de Montjuic i el centre de l'eixample que, com ja hem dit anteriorment, està molt equipat en instal·lacions del tipus D.

Les zones més mal equipades son les de la corona Sud-est de l'eixample, Sants, casc antic de Barcelona, Poble Nou, el Guinardó i La Sagrera i gairebé tots els municipis de la rodalia.

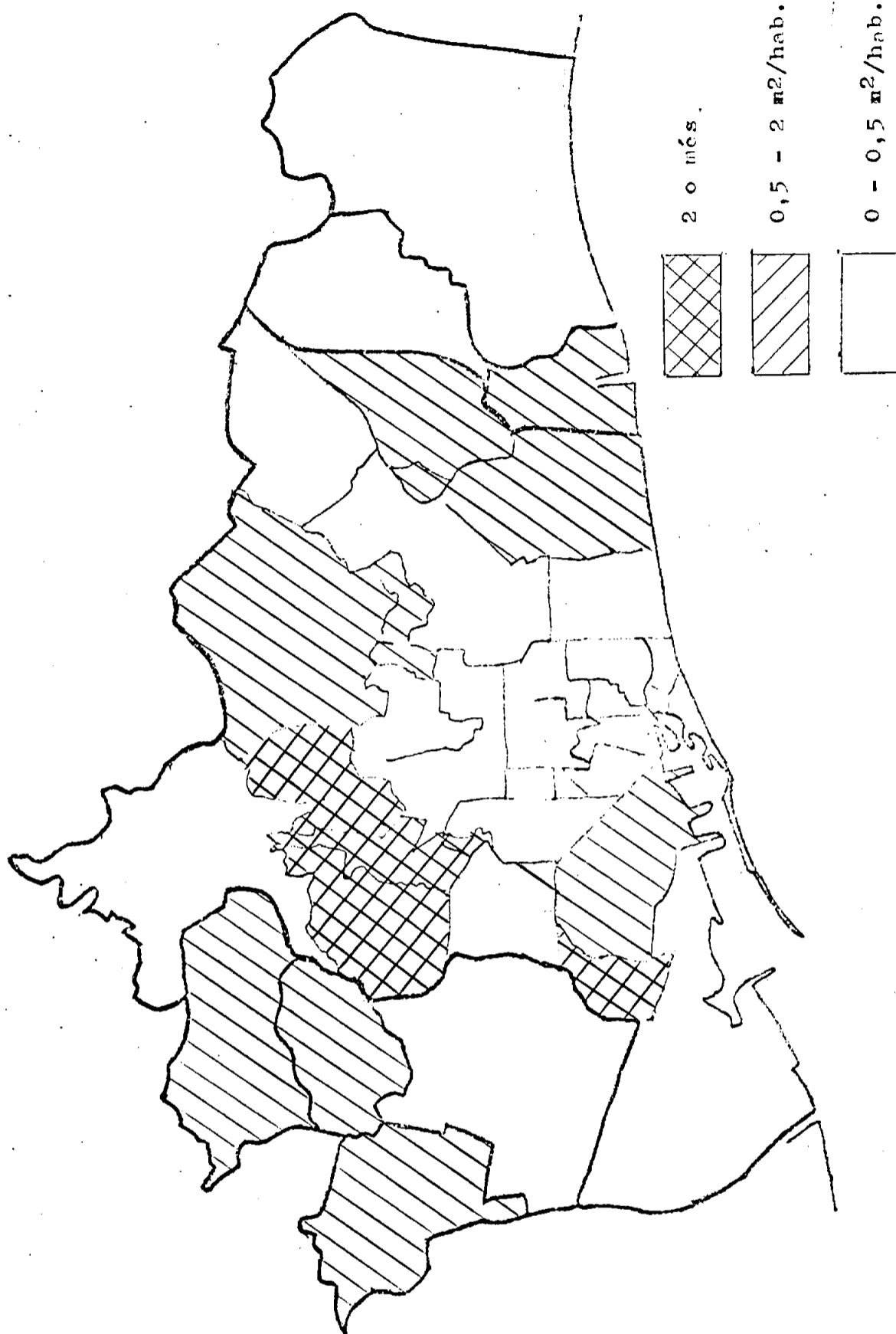
Barcelona districte (zones CUSC)	A		B	C	D	Total su perficie Ha.	% privat sobre total		
	PU	PR							
1				2	1	6,30	75,40		
2			1		2	3,30	100,—		
3					2	1,90	100,—		
4			3			2,40	100,—		
5				2	1	1,55	0		
6			1	1	1	1,90	57,89		
7					3	1,85	100,—		
8	4	6,5	3	1	7	93,10	63,05		
9									
10	1	4		2	1	41,90	80,91		
11	1		3	8	1	21,85	42,33		
12		1		2	1	15,60	100,—		
13				4	1	18,70	100,—		
14				6	1	7,00	100,—		
15	1	2		1		10,40	7,69		
16	5	1	9	11	1	73,45	34,04		
17				1		3,65	100,—		
18			2	10	3	10,05	86,88		
19	1	12,3		16	2	123,60	93,53		
20		21,8		10	6	187,05	100,—		
21		5,1		18	1	59,30	100,—		
22		2,6		7	1	32,40	100,—		
23	1					8,95	10,61		
24		1				8,00	100,—		
25	1,4				1	11,50	0		
26	5	1,1	4	7	2	61,05	24,98		
27	5	1		3		52,30	23,52		
28	2	2		2		34,55	53,69		
29	1	8,8		10	2	89,85	91,10		
30									
TOTAL	28,4	68,2	24	124	12	31	5 88	992,45	74,33
Badalona	1,4	2,1	2	9	1		2 3	53,85	63,23
Cornellà	5			3			1 1	44,30	7,56
Esplugues	2							16,00	0
Hospitalet	5	2	1	2			2	60,30	32,34
St. Adrià	4,2	1	1		1		1	43,65	18,33
St. Just	1		2		1		1	10,85	0
Sta. Coloma	3	1	1		1			33,10	24,17

Barcelona districte (zones CUSC)	Hores setmanals disponibles per jugador				Total	Habitants	M ² /h	Minuts setmanals per jugador	Necessitats en hores setmanals a raó de 30' setmana/hab.	% cobriment de les ne- cessitats
	A	B	C	D						
1			3.600	8.100	11.700	78.041	0,080	9	39.020,5	29,98
2		500	3.600	2.700	6.800	41.079	0,080	10	20.539,5	33,11
3				2.700	2.700	42.997	0,94	4	21.498,5	12,56
4		1.500			1.500	14.127	0,169	6	7.063,5	21,24
5			3.600	1.350	4.950	8.728	0,177	34	4.364	113,43
6		1.000	1.800		2.800	18.525	0,102	9	9.262,5	30,23
7			5.400	1.350	6.750	4.433	0,417	91	2.216,5	304,53
8	8.400	2.000	12.600	5.400	28.400	81.211	1,146	21	40.605,5	69,94
9						4.064			2.032	0
10	4.000	1.000	1.800		6.800	14.170	2,957	29	7.085	95,98
11	800	5.500	1.800	6.750	14.850	117.720	0,185	8	58.860	25,23
12	800	1.000	1.800	8.100	11.700	125.370	0,124	6	62.685	18,66
13		2.000	1.800	21.600	25.400	52.700	0,354	29	26.350	96,39
14		3.000	1.800	2.700	7.500	52.196	0,134	9	26.098	28,74
15	800	1.500			2.300	36.678	0,283	4	18.339	12,54
16	4.800	10.000	5.400	12.150	32.350	275.369	0,266	7	137.689,5	23,49
17		500		4.050	4.550	73.348	0,049	4	36.674	12,41
18		6.000	5.400	12.150	23.550	101.975	0,186	14	50.964,5	46,21
19	10.640	8.000	3.600	5.400	27.640	38.114	3,242	44	19.057	145,04
20	17.440	5.000	10.800	4.050	37.290	10.715	17,456	209	5.357,5	696,03
21	4.080	9.000	1.800	5.400	20.280	23.287	2,546	52	11.643,5	174,17
22	2.080	3.500	1.800	8.100	15.480	67.685	0,478	14	33.892,5	45,67
23	800			1.350	2.150	7.629	1,173	17	3.814,5	56,36
24	800				800	15.226	0,525	3	7.613	10,51
25	1.120		1.800		2.920	15.337	0,749	11	7.668,5	38,08
26	4.880	5.500	3.600	4.050	18.030	104.080	0,586	10	52.040	34,65
27	4.800	1.500		2.700	9.000	43.371	1,205	12	21.685,5	41,50
28	3.200	1.000		1.350	5.550	85.896	0,402	4	42.948	12,92
29	7.840	5.000	3.600	4.050	20.490	95.644	0,939	13	47.817	42,85
30						4.978			2.489	0
TOTAL	77.280	74.000	76.400	125.750	350.430	1.654.783	0,600		827.391,5	42,72
Badalona	4.880	5.500	1.800	6.750	18.930		0,330	9	81.444	23,24
Cornellà	4.000	1.500		2.700	8.200		0,573	10	38.657	21,21
Esplugues	1.600				1.600		0,542	5	14.737	10,86
Hospitalet	5.600	1.500		2.700	9.800		0,249	3	120.989	8,10
St. Adrià	4.160	500	1.800	1.350	7.810		1,785	20	12.226	63,68
St. Just	800	1.000	1.800	1.350	4.950		1,176	37	4.613	107,31
Sta. Coloma	3.200	500	1.800		5.500		0,310	5	53.355,5	10,31

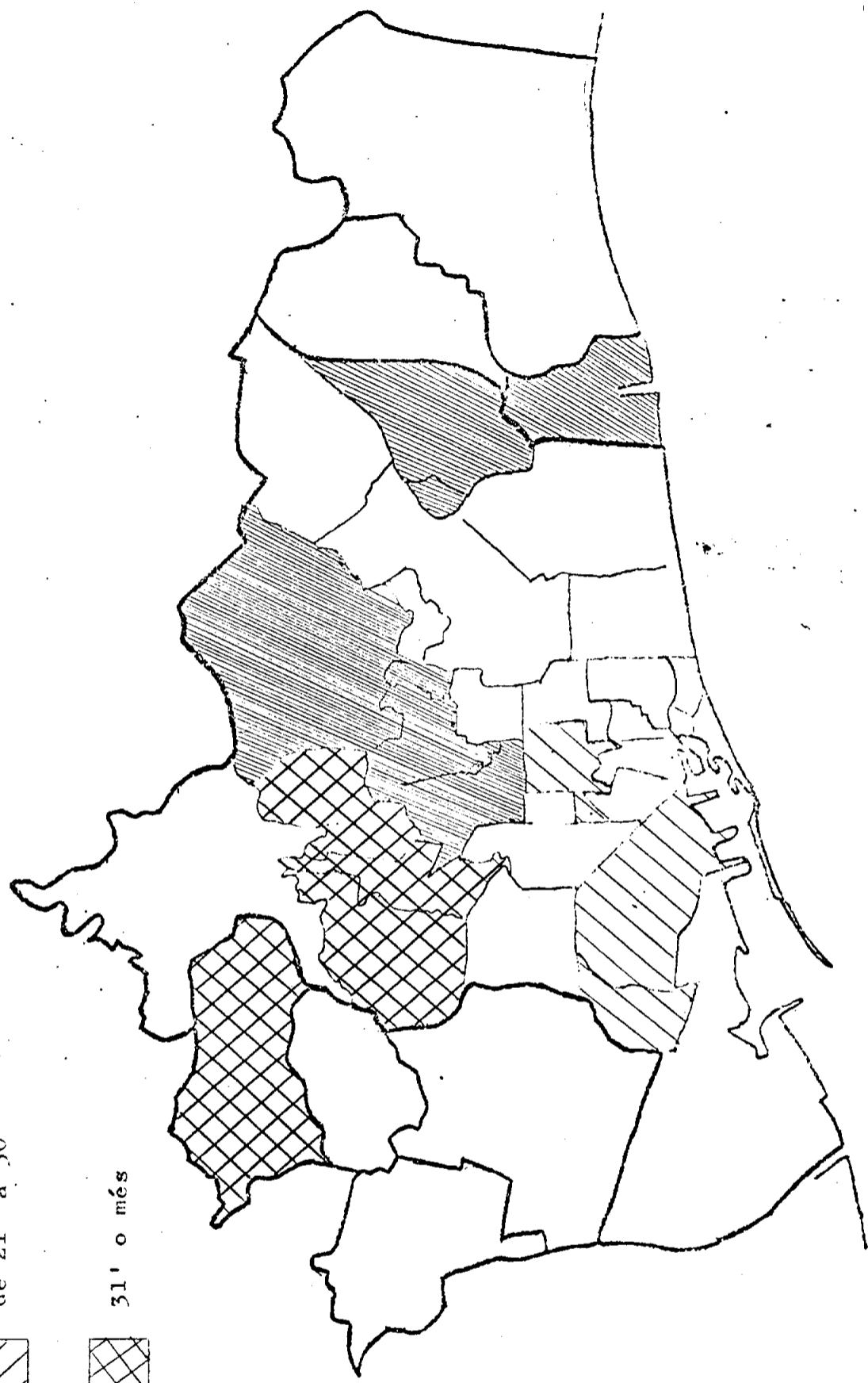
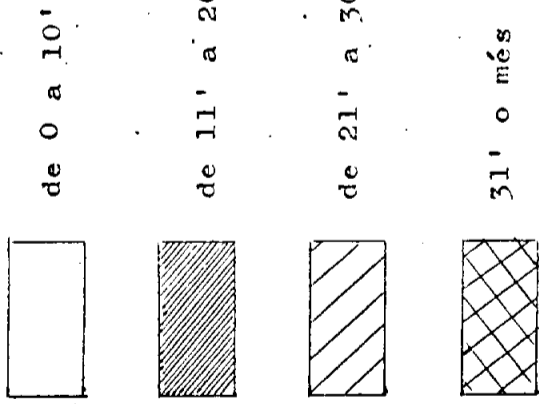

MAPA IV - I

EQUIPAMENTS SPORTIUS: m²/hab. DE INSTAL·LACIONS DISPONIBL·

EQUIPAMENT SPORTIU: MINUTS SEMANALS DE PRÀCTICA
SPORTIVA PER HABITANT

V - INFRAESTRUCTURA URBANA

No hi ha informació publicada sobre la situació de la infraestructura urbana (clavagueres, pavimentació, abasteixement d'aigua, etc.). S'ha fet una consulta directa a tots els ajuntaments de l'àrea que considerem, però els resultats obtinguts han estat sempre parcials.

Tot el que podem dir es que en el terme municipal de Barcelona les situacions més deficitàries quan a infraestructura urbana estan localitzades als districtes municipals IX i X, -sobretot en els sectors que limiten amb els termes municipals de Sant Adrià, Santa Coloma i Cerdanyola- i a la part alta del XII.

Quan als municipis dels voltants de Barcelona, tots ells són molt deficitaris en gairebé tots els aspectes de la infraestructura urbana. A grans trets, es pot dir que déficits més forts són els de Cornellà, Esplugues, Hospitalet i Sant Just, és a dir, els municipis de la banda del Llobregat, mentre que en el sector del Besòs -Badalona, Sant Adrià i Santa Coloma- els déficits són més moderats.

VI - CONSIDERACIONS FINALS

La descripció que ha estat feta de la situació dels equipaments i serveis públics a Barcelona i als municipis de la seva rodalia ha permès constatar l'existència d'una situació general deficitària, sovint escandalosament deficitària. Aquesta situació deriva fonamentalment de les característiques generals del procés de creixement econòmic capitalista que s'ha produït en els darrers decennis. Aquest tipus de creixement, subordinat a les exigències de reproducció del capital privat, ha comportat a tot arreu una infravaloració de les necessitats col·lectives i, per tant, la prepotència de la inversió privada, enfront de la inversió pública.

Amb tot, les comparacions dels nivells d'equipament de l'àrea que estudiem amb els que es donen a altres països europeus que han experimentat processos de creixement econòmic similars, fa veure que aquesta explicació és insuficient, que hi ha d'haver algun tret específic de la societat espanyola que expliqui aquesta infradotació en relació a altres països europeus.

Aquest tret diferencial només pot arrencar del tipus d'organització política. L'existència d'un règim de dictadura pot explicar les diferències constatades amb altres països europeus que, recordem-nos, han tingut majoritàriament règims democràtics.

Es clar que els equipaments col·lectius i els serveis públics en general són necessaris per al manteniment dels propis processos de reproducció del capital. Uns nivells mínims d'ensenyament i de cultura, una certa organització sanitària són avui en dia indispensables per al funcionament del sistema, com també ho són altres intervencions directes del sector públic en l'economia, i per això el Govern assegura directament l'exercici d'aquestes funcions. Però portar massa lluny aquesta relació, establir un lligam massa determinista i a curt terme entre sistema productiu i necessitats col·lectives, com alguns varen fer, per exemple, amb la Llei d'Educació, pot portar a conclusions errònies.

L'existència d'organitzacions que defensin els interesos populars pot imposar, de manera autònoma, uns nivells més alts de satisfacció de les necessitats col·lectives i, en general, una estructura de la demanda i, per tant, una orientació del sistema productiu prou diferenciada, sense alterar, per això, els mecanismes bàsics de funcionament i el sistema d'estímuls econòmics de la societat. Contràriament, una represió sistemàtica de qualsevol tipus d'oposició i de crítica, inclús en l'àmbit de la gestió municipal, com la que s'ha produït en el cas espanyol pot mantenir les dotacions a nivells molt baixos. Aquest creiem que és el tret característic i important en el nostre cas.

A més, si tenim present que la construcció d'equipaments col·lectius exigeix sempre, en grau més gran o petit, l'ús de sòl urbà i que els actors principals de la especulació urbana el més sovint han estat directament connectats amb les autoritats municipals, en una situació d'absència pràctica de control dels processos d'urbanització, trobarem un element suplementari i important d'aquesta situació deficitària.

El segon aspecte que apareix com a constant en tots els equipaments estudiats, és la gran disparitat de les dotacions entre les diferents zones. Esquemàticament una mica podriem dir que els mapes que representen la distribució territorial de les dotacions podrien ser intercanviats entre els diferents equipaments -espais verds, sanitat, escoles, etc.- i les alteracions que es produirien en les diferents situacions serien mínimes.

Apareix sempre una zona situada al nord de la Diagonal o de la Travesera de les Corts que es va aixamplant a mida que ens movem vers l'Est, englobant la dreta de l'eixample, que té els nivells de dotació més elevats pràcticament en tots els equipaments estudiats. Barcelona és una ciutat amb forta segregació social i es pot afirmar que les zones que tenen els nivells de dotació més alts coincideixen amb les zones de residència de les capes de renda més alta de la societat.

Cal comparar només mapes de dotacions amb els mapes de renda per càpita dels districtes municipals. (Veure annex A-III), o si volem fer servir un indicador més desagregat espacialment podem utilitzar la classificació en categories socio-professionals del padró de 1970. Hem fet servir com a indicador del nivell de

renda el percentatge que significaven les categories més altes (grans propietaris i dirigents, altres directius i petits propietaris, professionals i tècnics mitjos) dins del total de les persones actives de cada zona. El promitg per a la ciutat de Barcelona es del 17,5% partint d'aquesta xifra s'han elaborat els quatre nivells que estàn representats en el mapa n°VI-1. La seva similitut amb els mapes de dotacions fa innecesari el comentari.

Per a explicar aquestes coincidències, cal distingir el cas dels equipaments privats del dels públics. En primer lloc ¿per què els equipaments privats, com bona part de les escoles, les clíniques o determinades instal.lacions esportives estàn localitzats a les zones de residència de les classes altes?

La resposta no és senzilla doncs els elements que entren en la decisió de localització d'un equipament privat varien d'un equipament a l'altre amb tot, parlant en termes generals, es clar que tots aquests equipaments necessiten implantar-se en llocs ben urbanitzats i amb una certa disponibilitat de sòl. No serveix qualsevol parcel·la per a instal.lar-hi una escola amb les condicions precises.

Els indrets en creixement més ben urbanitzats, aquells en que la ortodòxia del procés urbanístic ha estat seguida més escrupulosament, son aquells en que les construccions s'han adaptat a uns plans d'urbanització precisos, en els que el sòl ha d'haver estat preparat mitjançant les obres necessàries i per això, ha d'èsser més car. Més car, s'enten, en relació al d'aquelles altres zones en que el procés d'edificació ha estat fet sense comptar amb els serveis urbanístics previs o en que la urbanització ha estat de mala qualitat.

A aquesta raó general cal afegir-hi per a cada equipament els seus elements específics de localització. Per exemple, les escoles son equipaments d'ús diari i han de buscar la proximitat als alumnes. Com que l'escola privada ha d'èsser una inversió rendable és normal que es localitzi en les zones de residència de les classes de renda alta. Una variant d'aquesta argumentació -que feien servir molt sovint els col.legis religiosos- i que porta a les mateixes conseqüències, és la de que l'escola, per tal de reformar la societat, ha d'educar les élites i, és clar, necessita estar-hi a prop.

Quan a les clíniques, durant molt temps s'ha considerat que era un equipament

incompatible amb zones industrials, amb sorolls, amb altes densitats, etc. Tornan al mateix punt, només les zones ben urbanitzades no tenen aquestes característiques.

Es evident que l'anàlisi hauria de continuar i preguntar-se perquè la zona de Sarrià-Pedralbes ha estat més ben urbanitzada que moltes altres de Barcelona i ha acabat convertint-se en el lloc més car.

La discussió d'aquesta qüestió escapa dels objectius i de les possibilitats d'un treball com aquest. Només cal dir que una explicació correcta hauria d'arrencar de molt lluny; de la situació privilegiada d'aquesta zona, al marge dels camins d'accés a Barcelona, de l'estructura de les propietats i d'una serie de fenòmens que cristlitzaren en el segle XIX amb la construcció del ferrocarril de Sarrià, que molt abans del metro, suministra una accesibilitat a aquest territori i multiplicà els valors del sòl.

La segona qüestió a considerar és la problemàtica de localització dels equipaments públics. La descripció que s'ha fet dels espais lliures, ha mostrat que la seva distribució en l'espai presentava també una forta coincidència amb els llocs de residència de les capes de nivell de renda més alt.

Aquí no pot parlar-se d'espectatives de rendabilitat; si els espais lliures s'han situat en aquestes zones es senzillament perquè els seus habitants han estat capaços de fer arribar, per les vies que siguin, als responsables de prendre les decisions en aquesta matèria -l'alcalde, els delegats de serveis i altres membres de la corporació municipal- les seves reivindicacions i imposar la solució de les mateixes.

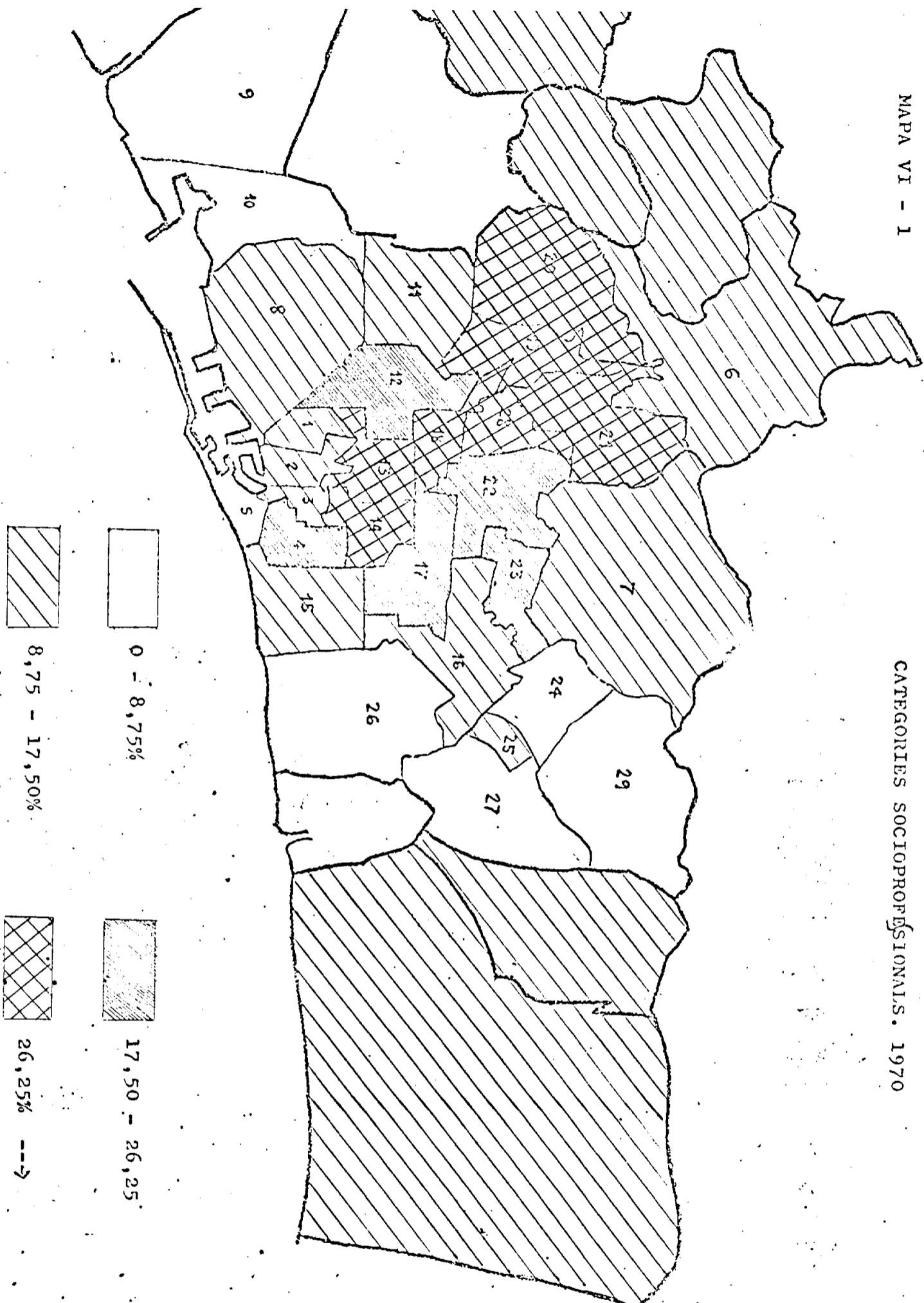
Es evident que els sectors populars que han estat absolutament marginats del poder, donada l'estructura autocràtica del municipi han tingut molt poques possibilitats de fer arribar les seves aspiracions als òrgans de decisió municipal, i encara menys de forçar-los a realitzar-les.

QUADRE VI-1

Barcelona Districtes	Categories professionals altes (1)	% sobre total persones actives de la zona
1	2.573	9,51
2	2.603	15,60
3	1.587	11,17
4	1.037	17,91
5	918	8,54
6	233	13,93
7	5.187	11,64
8	3.102	10,89
9		
10	550	8,56
11	6.226	13,37
12	13.085	25,75
13	5.724	31,80
14	5.657	29,03
15	1.517	11,98
16	8.580	16,30
17	9.868	19,59
18	6.814	36,32
19	5.336	34,04
20	1.976	38,48
21	4.087	43,22
22	10.215	25,53
23	1.724	18,93
24	3.096	9,93
25	1.039	16,04
26	4.291	8,08
27	1.367	7,13
28	8.351	42,11
29	2.097	5,10
TOTAL	118.840	17,59
Badalona	6.586	10,93
Cornellà	2.686	9,10
Esplugues	1.471	12,96
Hospitalet	4.713	5,01
S. Adrià	804	8,40
S. Just	381	14,74
Sta. Coloma	3.709	9,12

(1) Segons les divisions del padró de 1970, englobem les següents categories socio-professionals: grans propietaris i dirigents, altres directius i petits propietaris, professionals i tècnics mitjos.

A N E X

LA SITUACIÓ DELS EQUIPAMENTS COL·LECTIUS A
BARCELONA I LA SEVA RODALIA

A.I - SERVEIS COMERCIALS

El nombre de persones dedicades al comerç es un bon indicador de l'equipament comercial i l'únic de que podem disposar, amb un mínim de fiabilitat, en la nostra àrea d'estudi. Probablement, el problema més important que presenten les dades de que disposem és la no separació entre activitats majoristes i detallistes.

Una altre insuficiència d'aquesta informació es la de que no està classificada per tipus d'activitats. Si disposéssim d'aquest detall podriem veure com el comerç de reposició diària l'alimentació, segueix molt directament la distribució de la població i com, els comerços més especialitzats, als que només s'hi va de tant en tant, tendeixen a adoptar localitzacions centrals que permetin una accessibilitat fàcil a un gran nombre de persones.

De fet, el mapa A.I.1, que representa el nombre de persones ocupades per cada mil habitants, permet veure com les zones comercialment més equipades son les més cèntriques de la ciutat, eixampla i casc antic.

Això és degut, sens dubte, a la concentració en aquesta zona de bona part dels serveis comercials que no son de reposició diària. Algunes zones d'urbanització antiga com el Poble Nou, Sant Andreu i Sants-Hostafrancs es poden considerar també com a relativament equipades.

Quan a les parts de la ciutat que han crescut més modernament, només les que corresponen a la zona residencial oest de la ciutat tenen una certa dotació comercial.

Un tipus d'equipament comercial que val la pena remarcar, malgrat la seva escassetat, son els mercats municipals. N'hi ha 36 a Barcelona i 18 als municipis de la rodalia. En el quadre A.I.2, es poden veure les xifres corresponents, desagregades per al cas de Barcelona en districtes municipals.

En termes generals, es pot dir que estan concentrats sobretot als districtes IX, XII, VIII i X, a part del III, que son zones de poca activitat comercial.

QUADRE A.I.1

SERVEIS COMERCIALS

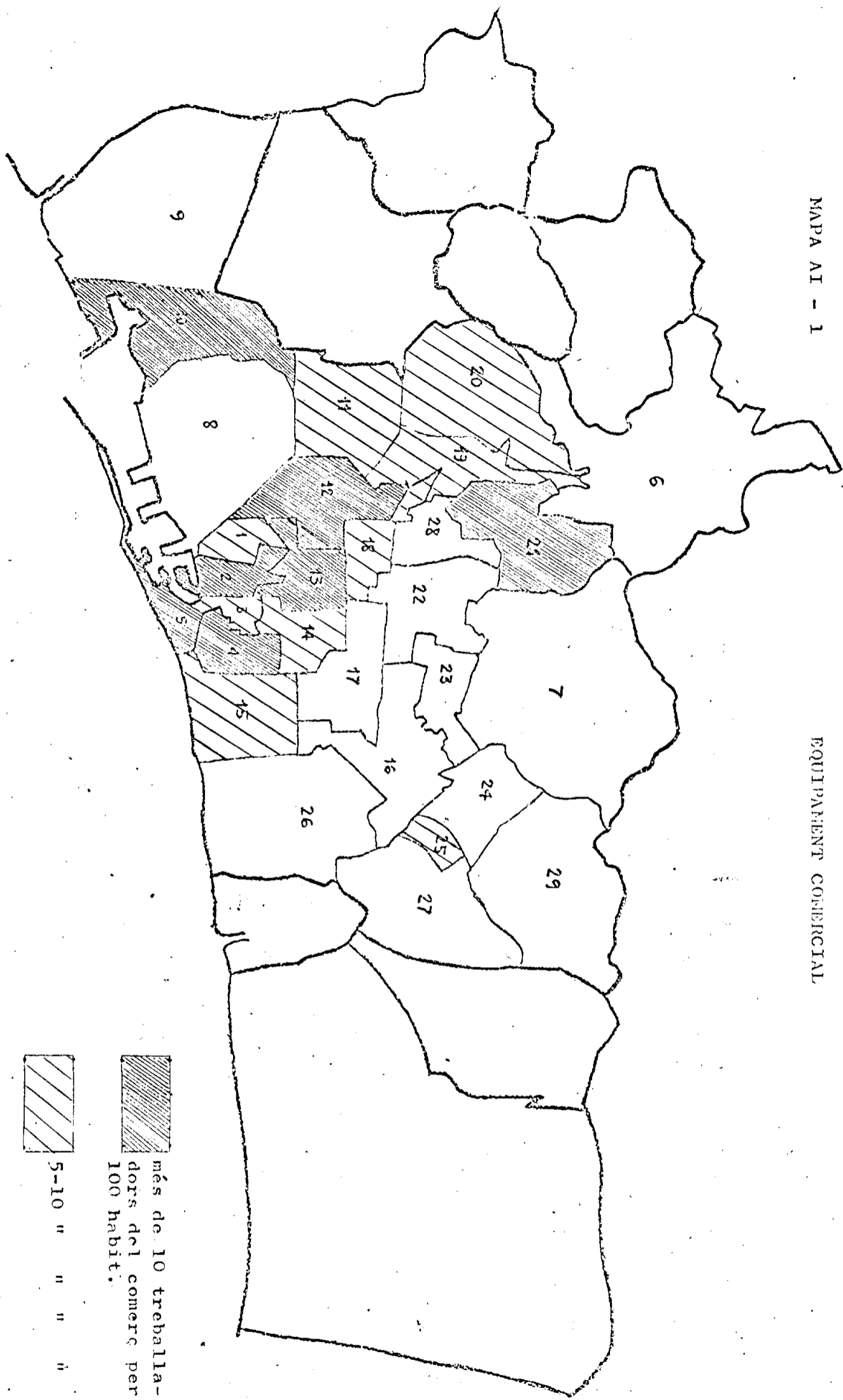
Barcelona Districtes	Treballadors del comerç	Treballadors al comerç per 100 habitants
1	3.791	5,90
2	8.193	20,99
3	3.376	9,66
4	3.890	26,80
5	3.945	14,63
6	6	0,13
7	1.659	1,37
8	1.701	2,34
9		
10	2.803	15,24
11	10.135	8,36
12	14.063	10,71
13	18.214	41,49
14	4.157	8,41
15	2.651	7,97
16	1.751	1,28
17	843	0,65
18	4.849	9,52
19	3.226	7,50
20	1.207	8,08
21	3.183	12,19
22	3.782	3,60
23	356	1,37
24	808	0,96
25	1.485	8,78
26	5.409	3,85
27	311	0,62
28	2.168	4,02
29	732	0,67
TOTAL	108.694	6,16
Badalona	2.243	1,38
Cornellà	695	0,90
Esplugues	413	1,40
Hospitalet	4.459	1,84
S. Adrià	824	3,37
S. Just	222	2,41
Sta. Coloma	815	0,76

Font: INP, 1970 - Arles PREPOU

QUADRE A.I.2

MERCATS MUNICIPALS

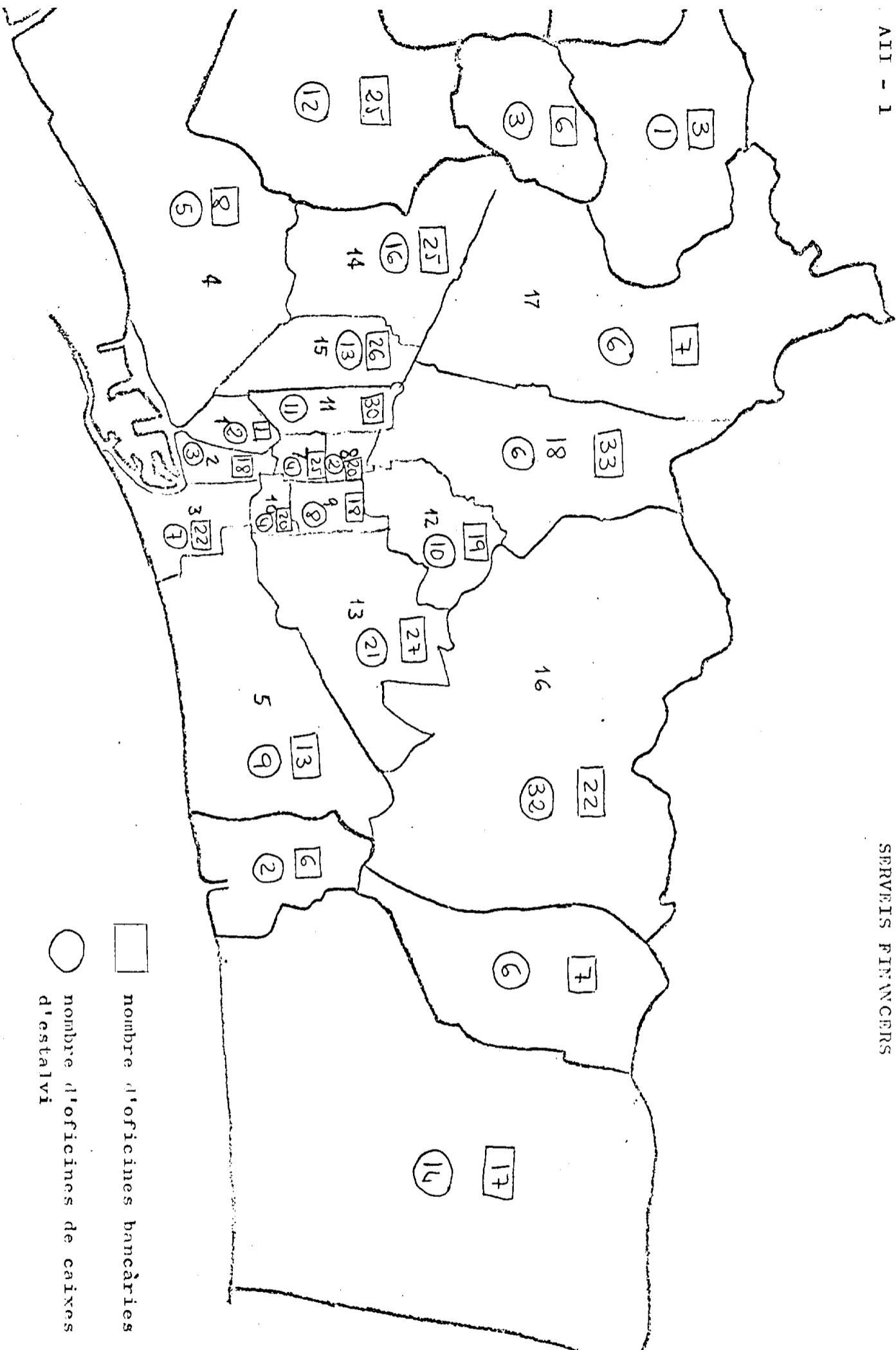
Barcelona Districtes	Mercats municipals
1	1
2	1
3	5
4	2
5	2
6	1
7	2
8	4
9	8
10	4
11	1
12	5
<hr/> TOTAL	36
Badalona	3
Cornellà	3
Esplugues	1
Hospitalet	6
S. Adrià	1
S. Just	1
Sta. Coloma	3

més de 10 treballadors del comerç per 100 habit.

5-10 " " " "

0-5 " " " "

A.II - SERVEIS FINANCERS

Al quadre A.II.1 hi ha el nombre d'oficines de bancs i caixes a cada municipi. Barcelona està subdividida en districtes postals. El tret fonamental d'aquesta distribució és la relativa concentració de les oficines bancàries en comparació amb una estructura més dispersa de les oficines de les caixes.

Aquesta distribució territorial és conseqüència de la localització de la clientela a la que serveixen. Està demostrat que la proximitat es raó fonamental a l'hora de decidir-se per utilitzar els serveis d'una entitat financera. En el quadre es constata perfectament aquesta tendència a situar les oficines a la vora dels clients potencials.

El client de les caixes és encara fonamentalment l'imponent, que col·loca els seus estalvis en una llibreta. Normalment es una persona sense hàbits de contacte amb institucions financeres. El servei fonamental que demana és el de custòdia dels diners i en segon terme el crèdit hipotecari per a l'accés a la vivenda.

En canvi, els clients fonamentals de les oficines bancàries són les empreses. La forma de crèdit més usat és el descompte de lletres i els dipòsits prenen normalment la forma de comptes corrents.

També els particulars són clients de les oficines bancàries. Però normalment es tracta de persones de nivell de renda més alt que els de les caixes i que demanen uns serveis financers més especialitzats: assessorament de valors, canvi de moneda, targetes de crèdit, etc.

Així hom pot observar que en els districtes postals 7-8-9-10-11 estan concentrades el 34% de les oficines bancàries de Barcelona, i afegint-hi el districte 6 el percentatge puja fins el 44%. En canvi, en els mateixos districtes postals (del 7 al 11) només hi ha el 17% del total de les oficines de Caixes obertes a Barcelona.

La concentració de les oficines bancàries a la zona central de la ciutat es deguda a que allà estan localitzades les oficines centrals de moltes empreses.

La relativa dispersió de les oficines de les caixes es conseqüència de la seva vinculació als consumidors.

QUADRE A.II.1

SERVEIS FINANCERS

Barcelona Districtes postals	Oficines de Bancs	Oficines de Caixes
1	1	2
2	18	3
3	22	7
4	8	5
5	13	9
6	33	18
7	25	4
8	20	2
9	18	8
10	20	4
11	30	11
12	19	10
13	27	21
14	25	16
15	26	13
16	22	32
17	7	6
TOTAL	334	171
Badalona	17	14
Cornellà	10	8
Esplugues	6	3
Hospitalet	25	12
S. Adrià	6	2
S. Just	3	1
Sta. Coloma	7	6

A.III - RENDA DELS DISTRICTES DE BARCELONA. ANY 1970

Barcelona Districtes	Població 1970	Renda global (milions-pessetes)	Renda per cápita (pessetes)	Index renda per cápita (Promig Bar- celona=100)
1	77.423	7.298,8	94.272	97,8
2	127.253	11.688,2	91.850	95,3
3	139.902	18.937,0	135.359	140,4
4	95.433	13.184,9	138.159	143,3
5	72.357	5.583,4	77,164	80,1
6	89.355	11.671,8	130.623	135,5
7	120.452	10.729,5	89.077	92,4
8	159.631	16.985,7	106.406	110,4
9	357.880	24.149,9	67.480	70,0
10	166.790	13.285,8	79.656	82,6
11	101.928	14.631,2	143.544	148,9
12	236.738	20.029,6	84.606	87,8
TOTAL	1.745.142	168.175,8	96.368	100,0

Font: Ajuntament de Barcelona

A.IV - TELEFONS

Barcelona Districtes	% de vivendes amb telefon
1	77,3
2	73,3
3	90,0
4	84,0
5	63,3
6	77,3
7	74,2
8	84,6
9	56,0
10	28,0
11	87,3
12	83,3
Badalona	20,8
Cornellà	
Esplugues	48,0
Hospitalet	42,7
S. Adrià	48,0
S. Just	48,0
Sta. Coloma	23,3

Font: Anuari Banesto